

POWIAT KIELECKI

**Raport za lata 2019-2020
z wykonania
„Programu ochrony środowiska
dla Powiatu Kieleckiego na lata 2016-
2020 z perspektywą do roku 2025”.**

Kielce, czerwiec 2021 r.

Wprowadzenie

Uchwałą NR XXII/82/2016 Rady Powiatu w Kielcach z dnia 29 grudnia 2016 roku przyjęto do realizacji „Program ochrony środowiska dla Powiatu Kieleckiego na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2025”.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1219 ze zm.), zarząd powiatu przedkłada radzie powiatu raport z wykonania powiatowego programu ochrony środowiska, obejmujący okres dwóch lat. Niniejszy raport obejmuje okres od 1 stycznia 2019 roku do grudnia 2020 roku oraz aktualne dane na dzień opracowania. Poprzedni raport z wykonania „Programu ochrony środowiska dla Powiatu Kieleckiego na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2025”, obejmujący lata 2017 – 2018 i bieżące informacje z roku 2019 i został przyjęty uchwałą NR VI/35/2019 Rady Powiatu w Kielcach z dnia 25 kwietnia 2019 roku.

Ustawa Prawo ochrony środowiska, nie określa formy i struktury raportu z realizacji powiatowego programu ochrony środowiska. Założono więc, że jego przedmiotem będzie ogólna ocena oraz przedstawienie etapu realizacji poszczególnych zadań określonych w rozdziale 6 Programu – „Monitoring programu”. Jako komórkę monitorującą proces wdrażania i realizacji Programu wskazano Wydział Rolnictwa, Leśnictwa i Środowiska.

Zgodnie z Programem, do zadań Powiatu Kieleckiego objętych monitoringiem należą:

1. OCHRONA POWIETRZA I KLIMATU

lp.	Zadanie	Szacunkowe koszty realizacji zadania					Źródła finansowania
		2016	2017	2018	2019	2020	
1.	Termomodernizacja powiatowych obiektów użyteczności publicznej	1 302 086,66	84 000	3 000 000	302 000		Budżet powiatu, środki zewnętrzne UE, WFOŚiGW
2	Rozwój systemu dróg w kierunku ograniczenia jego uciążliwości dla ludzi i środowiska	11 431 000	4 356 418	2 000 000	2 000 000	2 000 000	Budżet powiatu, budżet gmin i miast, budżet państwa
3	Prowadzenie edukacji ekologicznej młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	Budżet powiatu, środki zewnętrzne UE, WFOŚiGW
4	Promocja i wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii w jednostkach podległych starostwu	100 000		100 000		100 000	Budżet powiatu, środki zewnętrzne UE, WFOŚiGW
RAZEM OCHRONA POWIETRZA I KLIMATU		26 800 504,66					

2. OCHRONA PRZED HAŁASEM

lp.	Zadanie	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania
		2016	2017	2018	2019	2020	
1	Realizacja zadań przewidzianych dla poprawy infrastruktury drogowej oraz organizacji ruchu w celu obniżenia emisji hałasu komunikacyjnego					Koszty zostały ujęte w rozdziale dotyczącym ochrony powietrza	Budżet Powiatu, środki WFOŚiGW, RPO WŚ, POiŚ, PROW

2	Wprowadzanie pasów zieleni przy drogach, zieleni niskiej i wysokiej do wnętrz osiedlowych, instalowanie ekranów akustycznych przy trasach o największym natężeniu ruchu	-	-	-	-	-	Koszty zostały ujęte w rozdziale dotyczącym ochrony powietrza	budżet Powiatu, środki WFOŚiGW, RPO WŚ, POIiŚ, PROW	
3	Działania modernizacyjne, m.in. stosowanie dźwiękochłonnych elewacji budynków, stosowanie stolarki okiennej na okna o podwyższonym wskaźniku izolacyjności akustycznej właściwej ($R_w > 30dB$) w budynkach narażonych na ponadnormatywny hałas i nowobudowanych obiektach	-	-	-	-	-	Koszty zostały ujęte w rozdziale dotyczącym ochrony powietrza	budżet Powiatu, środki WFOŚiGW, RPO WŚ, POIiŚ, PROW	
RAZEM OCHRONA PRZED HAŁASEM									

3. OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM

lp.	Zadanie	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	
		2016	2017	2018	2019	2020		
1	Gramadzenie i analiza danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	-	-	-	-	-	koszty administracyjne	budżet Powiatu
RAZEM OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM		0						

4. GOSPODAROWANIE WODAMI

lp.	Zadanie	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	
		2016	2017	2018	2019	2020		
1	Doskonalenie systemu wczesnego ostrzegania przed zjawiskami hydrologicznymi oraz meteorologicznymi	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000		budżet Powiatu
RAZEM GOSPODAROWANIE WODAMI		25 000						

5. GOSPODARKA WODNO ŚCIEKOWA

lp.	Zadanie	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	
		2016	2017	2018	2019	2020		
1	Sukcesywna modernizacja i budowa systemów kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi*	-	-	-	-	-		Budżet powiatu, WFOŚiGW, RPO WŚ, POIiŚ, PROW
2	Wymiana kanalizacji sanitarnej w obiektach powiatowych i jednostkach podległych	-	-	40 000	-	-		Budżet powiatu, WFOŚiGW, RPO WŚ, POIiŚ, PROW
RAZEM WŁASNE		40 000						

*zadania dot. kanalizacji deszczowe, które realizowane są wraz z przebudowywanymi odcinkami dróg, chodników i parkingów

6. GOSPODAROWANIE ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI

lp.	Zadanie	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania
		2016	2017	2018	2019	2020	
1	Kontrola realizacji koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	-	-	-	-	Koszty administracyjne	budżet Powiatu, budżet Państwa

7. OCHRONA GLEB

lp.	Zadanie	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania
		2016	2017	2018	2019	2020	
1	Identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz sporządzenia wykazu zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska	8 000	15 000	15 000	15 000	15 000	budżet Powiatu
RAZEM OCHRONA GLEB		68 000					

8. OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU

lp.	Zadanie	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania
		2016	2017	2018	2019	2020	
1	Nasadzanie drzew i krzewów miododajnych na terenie powiatu kieleckiego	50 000	60 000	60 000	60 000	60 000	budżet Powiatu
2	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	budżet Powiatu
RAZEM OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU		490 000					

9. OCHRONA LASÓW

lp.	Zadanie	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania
		2016	2017	2018	2019	2020	
1	Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urzędzenia lasów prywatnych oraz zwiększenie lesistości poprzez zalesienia			100 000	100 000	100 000	Budżet Powiatu
2	Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych	-	-	-	-	koszty administracyjne	Budżet Nadleśnictwa
RAZEM OCHRONA LASÓW		300 000					

10. POWAŻNIE AWARIE

lp.	Zadanie	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania
		2016	2017	2018	2019	2020	
1	Doposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnej w nowoczesny sprzęt	-	-	-	-	według potrzeb	budżet Powiatu, budżet Państwa, środki WFOŚiGW, RPO WŚ, POIiŚ, PROW
RAZEM POWAŻNE AWARIE		0					

11. EDUKACJA EKOLOGICZNA

lp.	Zadanie	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania
		2016	2017	2018	2019	2020	
1	Realizacja programu edukacji ekologicznej dla powiatu kieleckiego pn. „Dla Ziemi dla siebie” o zróżnicowanej tematyce	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	budżet Powiatu, budżet Państwa, środki WFOŚiGW, RPO WŚ, POIiŚ, PROW
RAZEM EDUKACJA EKOLOGICZNA		150 000					

12. GOSPODARKA ODPADAMI

lp.	Zadanie	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania
		2016	2017	2018	2019	2020	
1	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów powiatowych i jednostek podległych	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	budżet Powiatu, środki WFOŚiGW, RPO WŚ, POIiŚ, PROW, środki z Budżetu Państwa przyznawane przez Ministerstwo Rozwoju w ramach konkursu „Konkurs Azbest”
RAZEM GOSPODARKA ODPADAMI		125 000					

W rozdziale 6 *Monitoring programu*, określono także wskaźniki realizacji, dla których wartością wyjściową był wówczas 2015 rok – tabela poniżej.

13. Wskaźniki realizacji programu ochrony środowiska

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wyjściowa Rok bazowy 2015	Wartość docelowa (do osiągnięcia)
<i>Ochrona przyrody i krajobrazu</i>				
1.	Powierzchnia prawnie chroniona ogółem (bez obszarów Natura 2000)	ha	209 558	Utrzymanie i zachowanie stanu istniejącego – obejmowanie ochroną ważnych obiektów w postaci np. pomników przyrody, użytków ekologicznych)
2.	Obszary NATURA 2000	szk.	19	
3.	Park Narodowy	szk.	1	
4.	Parki Krajobrazowe	szk.	7	
5.	Rezerваты	szk.	29	
6.	Obszary chronionego krajobrazu	szk.	14	
7.	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	szk.	5	
8.	Użytki ekologiczne	szk.	16	
9.	Pomniki przyrody	szk.	109	

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wyjściowa Rok bazowy 2015	Wartość docelowa (do osiągnięcia)
<i>Lasy</i>				
10.	Lesistość powiatu	%	34,4	Wg Krajowego Programu Zwiększania lesistości oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
<i>Gospodarowanie wodami</i>				
11.	Jakość wód podziemnych	Wg obowiązującej klasyfikacji	Stan dobry	Osiągnięcie dobrego stanu wód i dobrego potencjału – cele środowiskowe wg planów zagospodarowania wodami dla obszarów dorzeczy w zakresie Ramowej Dyrektywy Wodnej
12.	Jakość wód powierzchniowych	Wg obowiązującej klasyfikacji	Stan zły	
<i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>				
13.	Zwodociągowanie powiatu	%	84	97
14.	Skanalizowanie powiatu i poszczególnych gmin	%	37	45
15.	Długość kanalizacji sanitarnej	km	1375	1 672
16.	Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków	szt.	31	32
<i>Ochrona powietrza atmosferycznego</i>				
17.	Liczba przekroczeń wartości dopuszczalnej poziomu 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM10 wynoszącej 50	Liczba przekroczeń (doba)	49	0
18.	Klasyfikacja strefy świątokrzyskiej w której leży powiat dla			
	Dopuszczalnego poziomu pyłu PM10	klasa	C	A
	Docelowego poziomu benzo(a)pirenu	klasa	C	A
	Poziomu celu długoterminowego ozonu	klasa	D2	D1
19.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych	Mg/rok	173	171
20.	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych	Mg/rok	1 475 857	1 184 395
<i>Ochrona przed hałasem</i>				
21.	Miejsca gdzie poziom hałasu przekracza wartości dopuszczalne wg obowiązujących przepisów	Lokalizacja wg WIOŚ	DK7 i DK74 (biorąc pod uwagę najwyższe przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu na największej powierzchni). Przekroczenia wartości dopuszczalnych, w pobliżu analizowanych dróg wojewódzkich (764, 762)	Nie występowanie miejsc z przekroczeniami
<i>Promieniowanie elektromagnetyczne</i>				
22.	Miejsca gdzie poziom pól elektromagnetycznych przekracza wartości dopuszczalne wg obowiązujących przepisów	Lokalizacja wg WIOŚ	brak	Nie występowanie miejsc z przekroczeniami
<i>Poważne awarie</i>				
23.	Liczba poważnych awarii i miejscowych zagrożeń w ciągu roku	szt.	0	Nie występowanie poważnych awarii i miejscowych zagrożeń
<i>Gospodarka odpadami</i>				
24.	Liczba gmin które osiągnęły poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.	szt.	19	19

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wyjściowa Rok bazowy 2015	Wartość docelowa (do osiągnięcia)
25.	Liczba gmin które osiągnęły poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	szt.	19	18
26.	Liczba akcji dotyczących edukacji ekologicznej przeprowadzonych w danym roku przez dane jednostki samorządowe	szt.	24	średnio 2 akcje w roku na jedną gminę

Źródło: Raport z realizacji Programu ochrony środowiska dla powiatu kieleckiego za lata 2013-2014, GUS, dane = gmin powiatu, WIOŚ w Kielcach

Ad. 1 OCHRONA POWIETRZA I KLIMATU

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, Główny Inspektor Ochrony Środowiska (w tym Regionalne Wydziały Monitoringu Środowiska GIOŚ na poziomie województw), dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni, a następnie dokonuje klasyfikacji stref, dla każdej substancji odrębnie, według określonych kryteriów. Są to równocześnie substancje, dla których w prawie krajowym i w dyrektywach UE (2008/50/WE i 2004/107/WE) określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych/docelowych/celu długoterminowego w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin.

Lista zanieczyszczeń, jakie uwzględnia się w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi, obejmuje następujące substancje: dwutlenek siarki SO₂, dwutlenek azotu NO₂, tlenek węgla CO, benzen C₆H₆, ozon O₃, pył PM₁₀, pył PM_{2,5}, ołów Pb w PM₁₀, arsen As w PM₁₀, kadm Cd w PM₁₀, nikiel Ni w PM₁₀ oraz benzo(a)piren B(a)P w PM₁₀.

W ocenach dokonywanych pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin uwzględnia się 3 substancje: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x i ozon O₃.

Oceny jakości powietrza wykonywane są w odniesieniu do obszaru strefy, którą stanowią:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasto (nie będące aglomeracją) o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Zgodnie z opracowaniem Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska Departamentu Monitoringu Środowiska, Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Kielcach pn. „Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim” – raport wojewódzki za rok 2019, w woj. świętokrzyskim, dla celów klasyfikacji pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi, wyłoniono 2 strefy: miasto Kielce i strefę świętokrzyską. Natomiast ze względu na ochronę roślin klasyfikacja objęła teren całego województwa, z wyłączeniem obszaru miasta Kielce.

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie/powiecie kieleckim jest emisja pochodząca z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa), z komunikacji (emisja liniowa) oraz działalności przemysłowej (emisja punktowa). Znaczący udział

w stężeniach substancji na obszarze województwa ma również napływ zanieczyszczeń z pozostałego obszaru Polski. Lokalnymi źródłami zanieczyszczeń są kominy domów ogrzewanych indywidualnie a na obszarach bezpośrednio sąsiadujących z drogami o znacznym natężeniu ruchu - komunikacja samochodowa. Przemysł zlokalizowany na obszarze województwa świętokrzyskiego, głównie energetyka zawodowa, ze względu na dużą wysokość emitorów, w znacznym stopniu eksportuje zanieczyszczenia poza granice województwa. Zakłady przemysłowe o istotnej emisji nieorganizowanej lub emitowanej poprzez niskie emitory, mogą również bezpośrednio wpływać na jakość powietrza w ich sąsiedztwie. Zanieczyszczenia komunikacyjne w postaci pyłów powstają głównie w wyniku ścierania się opon pojazdów, hamulców, nawierzchni dróg oraz unosu zanieczyszczeń z powierzchni dróg. Tlenki azotu są natomiast emitowane z rur wydechowych w wyniku spalania paliwa.

Jak wynika z „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie świętokrzyskim”, w wyniku klasyfikacji pod kątem kryterium ochrony zdrowia ludzi obie strefy - miasto Kielce i strefę świętokrzyską - przyporządkowano do klasy C z uwagi na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 (norma dobowa) oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Dodatkowa ocena dla pyłu PM2,5 (faza II) w strefie miasta Kielce dała wynikową klasę C1, a w strefie świętokrzyskiej A1. Klasyfikacja obu stref pod względem poziomu celu długoterminowego ozonu skutkowała nadaniem klasy D2. W pozostałych przypadkach, z racji dotrzymania norm, strefy uzyskały klasę A.

W wyniku klasyfikacji dokonanej z uwzględnieniem kryterium ochrony roślin, strefę świętokrzyską zaliczono do klasy A pod kątem SO2 oraz NOx. Poziom docelowy i cel długoterminowy O3 zostały przekroczone, więc strefie przypisano klasę C i D2.

W przypadku B(a)P przekroczenia poziomu docelowego w 2019 roku wystąpiły na większości obszaru miasta Kielce oraz w miastach powiatowych i mniejszych miejscowościach strefy świętokrzyskiej. Obszary przekroczeń pyłu PM10 objęły znaczną część Kielc oraz niewielki obszar w strefie świętokrzyskiej głównie na terenie powiatu kieleckiego. Dla przekroczenia II fazy poziomu dopuszczalnego pyłu PM2,5 w Kielcach obszar przekroczeń obejmował głównie obszary zabudowane w rejonach centrum, północnym, wschodnim oraz na kierunku południowo-zachodnim. W przypadku ozonu przekroczenie poziomu docelowego dla ochrony roślin dotyczyło zachodniej części województwa. Przekroczenia celu długoterminowego ozonu dla ochrony zdrowia dotyczyły całego województwa, a dla ochrony roślin całej strefy świętokrzyskiej.

Klasyfikacja stref za 2019 r. zmieniła się w porównaniu do roku 2018 w zakresie pyłu zawieszonego PM2,5 (faza II) w strefie świętokrzyskiej dla kryterium ochrony zdrowia. Dla pyłu PM2,5 nastąpiło polepszenie klasyfikacji - zmiana statusu z klasy C1 na klasę A1. Zmiana klasyfikacji względem roku poprzedniego dotyczy też klasy dla ozonu, który pod kątem

ochrony roślin pogorszył klasę z A na C. Dla pozostałych zanieczyszczeń klasy stref nie uległy zmianie.

Roczną ocenę jakości powietrza w województwie świętokrzyskim wykonano przede wszystkim w oparciu o wyniki pomiarów realizowane w 2019 r. na stacjach Państwowego Monitoringu Środowiska na terenie województwa. W ocenie wykorzystano dane uzyskane łącznie na 12 stacjach monitoringu, w tym na stacji zlokalizowanej w msc. Nowiny, ul. Parkowa, z której dodatkowo wyniki w zakresie pomiarów ozonu, w ramach lokalizacji podmiejskiej, wykorzystywane są do ocen pod kątem ochrony roślin. Stacją typową dla celu ochrony roślin jest stacja tła pozamiejskiego zlokalizowana na terenie Świętokrzyskiego Parku Narodowego na Świętym Krzyżu, działająca w ramach Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego.

W kwietniu 2021 roku, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach Departamentu Monitoringu Środowiska, opracował „Roczną ocenę jakości powietrza w województwie świętokrzyskim” – raport wojewódzki za rok 2020.

Tak jak w roku ubiegłym, ocenie poddano 13 normowanych zanieczyszczeń powietrza: SO₂, NO₂, NO_x, CO, O₃, C₆H₆, pył zawieszony PM₁₀, pył zawieszony PM_{2,5}, metale w pyłe PM₁₀ (As, Cd, Ni, Pb) oraz benzo(a)piren w pyłe PM₁₀. Dodatkowo dla pyłu PM_{2,5} dokonano klasyfikacji w odniesieniu do poziomu dopuszczalnego dla fazy I, która jest uzupełnieniem oceny. Poziom ten powinien być osiągnięty do 2015 roku zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu.

W wyniku klasyfikacji dokonanej z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia ludzi obie strefy - miasto Kielce i strefę świętokrzyską - przyporządkowano do klasy C z uwagi na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Klasyfikacja obu stref pod względem poziomu celu długoterminowego ozonu skutkowała nadaniem klasy D2. W pozostałych przypadkach, z racji dotrzymania norm, strefy uzyskały klasę A, a w przypadku pyłu zawieszzonego PM_{2,5} klasę A1.

W wyniku klasyfikacji dokonanej z uwzględnieniem kryterium ochrony roślin strefę świętokrzyską zaliczono do klasy A pod kątem SO₂, NO_x oraz poziomu docelowego O₃. Natomiast cel długoterminowy O₃ został przekroczony, więc strefie przypisano klasę D2. W przypadku B(a)P przekroczenia poziomu docelowego w 2020 roku wystąpiły na większości obszaru miasta Kielce oraz w miastach powiatowych i mniejszych miejscowościach strefy świętokrzyskiej. W przypadku ozonu przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla ochrony zdrowia dotyczyło całej strefy miasta Kielce oraz znacznych obszarów strefy świętokrzyskiej. Przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu dla ochrony roślin również objęło znaczny teren strefy świętokrzyskiej.

Klasyfikacja stref pod względem ochrony zdrowia za 2020 rok zmieniła się w porównaniu do roku 2019 w zakresie pyłu zawieszzonego PM₁₀ i PM_{2,5}. Dla tych dwóch zanieczyszczeń

nastąpiło polepszenie sytuacji, gdyż w 2019 roku strefy województwa świętokrzyskiego uzyskały klasę C w wyniku przekroczeń dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu PM₁₀, a strefa miasta Kielce klasę C1 za przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu PM_{2,5} dla fazy II. Rok 2020 skutkował brakiem przekroczeń dla tych dwóch zanieczyszczeń.

Ponadto polepszenie sytuacji nastąpiło w zakresie ochrony roślin dla zanieczyszczenia ozonem, który w 2019 roku uzyskał klasę C z racji przekraczania poziomu docelowego, a w 2020 roku klasa polepszyła się do statusu A.

Dla pozostałych zanieczyszczeń i kryteriów klasy stref nie uległy zmianie. W tym również w zakresie benzo(a)pirenu nadal całe województwo znajduje się w klasie C. W województwie utrzymuje się również klasa D2, którą strefy uzyskują z racji przekraczania poziomu celu długoterminowego ozonu. W przypadku ozonu poprawą na lepsze jest jedynie mniejszy obszar przekroczenia ozonu niż w latach poprzednich.

Analizując wyniki badań jakości powietrza na przestrzeni ostatnich kilku lat należy zauważyć, że ulega on poprawie, jednak istnieje dalsza potrzeba kontynuacji naprawczych działań ograniczających poziomy pyłu zawieszonego, benzo(a)pirenu oraz stężenia ozonu. Zanotowano redukcję emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych wprowadzanych do powietrza z zakładów przemysłowych, w związku z m.in. udoskonalaniem procesów spalania paliw, modernizacją instalacji, instalowaniem wysokosprawnych urządzeń redukujących zanieczyszczenia. Nadal jednak duży wpływ na stan czystości powietrza ma emisja niska, pochodząca z lokalnych kotłowni i pieców węglowych używanych w indywidualnych gospodarstwach domowych, w których często spala się różnego rodzaju materiały odpadowe, w tym odpady komunalne. Do zanieczyszczenia powietrza przyczynia się również emisja niezorganizowana z kopalni oraz środków transportu.

29 czerwca 2020 r. Sejmik Województwa Świętokrzyskiego uchwałą Nr XXII/291/20 przyjął „Program ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych”. Zarząd Województwa został zobligowany do opracowania Programu na podstawie wyników oceny poziomów substancji w powietrzu za 2018 rok. Zgodnie z roczną oceną jakości powietrza, otrzymaną z GIOŚ – Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Kielcach, obie strefy województwa (strefa m. Kielce oraz strefa świętokrzyska) zostały zakwalifikowane do klasy C, co wiązało się z koniecznością przygotowania programu ochrony powietrza ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Zakres programu obejmuje również pył zawieszony PM_{2,5} ze względu na niedotrzymywanie poziomu dopuszczalnego pyłu PM_{2,5} dla fazy II, czyli poziomu 20µg/m³, który miał być osiągnięty do 1 stycznia 2020 r. Celem Programu jest wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń poziomów dopuszczalnych i docelowych dla pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu, a następnie wskazanie działań naprawczych, które pomogą poprawić jakość powietrza w województwie świętokrzyskim.

Jak wynika z ww. Programu, wszystkie działania naprawcze, z uwagi na odniesienie się do prognozowanego 2026 r., podzielono ze względu na czas realizacji na:

- krótkookresowe – do jednego roku na realizację,
- średniookresowe – 2-4 lat, czyli do 2024 roku,
- długookresowe – 4-6 lat, czyli realizowane do 2026 roku.

Działania w celu osiągnięcia krajowego celu redukcji narażenia są ściśle powiązane z działaniami wskazanym w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu PM_{2,5} fazy II, obowiązującego od 2020 r. W Programie oszacowano, że w celu osiągnięcia tego poziomu konieczna będzie wymiana ok. 90 tys. starych kotłów na paliwa stałe w całym województwie świętokrzyskim. Analiza jakości powietrza dla roku prognozy wskazuje, iż dotrzymanie poziomu docelowego benzo(a)pirenu nie będzie możliwe w przypadku realizowania działań tylko w strefach województwa świętokrzyskiego w okresie do 2026 r. Wysoki poziom tła regionalnego wymaga podejmowania działań międzyregionalnych i na poziomie krajowym, w celu ograniczenia emisji tego zanieczyszczenia, przede wszystkim z sektora komunalno-bytowego.

Od 24 lipca 2020 r. obowiązuje podjęta przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego uchwała z dnia 29 czerwca 2020 roku Nr XXII/292/20 w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa świętokrzyskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, zwana w skrócie „uchwałą antysmogową”. Głównym celem podjęcia uchwały jest wyeliminowanie nieekologicznych kotłów opalanych paliwem stałym, jak również ograniczenie spalania niskiej jakości paliw. Działania te są konieczne do osiągnięcia normatywnych stężeń szkodliwych dla zdrowia pyłów PM₁₀ i PM_{2,5} oraz kancerogennego benzo(a)pirenu.

Przedmiotowa uchwała wprowadza następujący harmonogram eliminacji nieekologicznych źródeł ciepła:

- od 1 lipca 2021 r. nie wolno spalać najbardziej zanieczyszczających powietrze paliw stałych tj.: mułów i flotokonzentratów węglowych, węgla brunatnego, węgla kamiennego o uziarnieniu poniżej 3 mm oraz paliw zawierających biomasę o wilgotności w stanie roboczym powyżej 20%,
- od 1 lipca 2023 r. nie wolno użytkować kotłów pozaklasowych tzw. kopciuchów (według normy PN-EN 303-5:2012),
- od 1 lipca 2024 r. nie wolno użytkować kotłów posiadających 3 i 4 klasę,
- od 1 lipca 2026 r. wolno użytkować kotły spełniające wymagania ekoprojektu zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe,
- od 1 lipca 2026 r. nie wolno użytkować kotłów na paliwo stałe w budynkach, jeśli istnieje możliwość przyłączenia budynku do sieci gazowej lub ciepłowniczej.

Od 1 lipca 2026 r. na terenie województwa świętokrzyskiego, będzie można użytkować tylko odnawialne, bądź niskoemisyjne źródła ciepła takie jak: ciepło z sieci miejskiej, kotły na gaz lub olej opałowy, pompy ciepła, ogrzewanie elektryczne. Jedynie w sytuacji braku możliwości podłączenia budynku do sieci miejskiej, bądź sieci gazowej, dopuszczalne będzie spalanie paliw stałych w kotłach spełniających wymagania ekoprojektu, zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe.

Polski Rząd oraz samorządy także podjęły walkę ze smogiem. Aktualnie realizowanych jest kilka programów, skierowanych przede wszystkim do mieszkańców, w celu zachęcenia ich do wymiany starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe, na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe normy, oraz przeprowadzenia niezbędnych prac termomodernizacyjnych budynku. Do tych programów należą:

- ogłoszony we wrześniu 2018 r. Program „Czyste Powietrze”, który potrwa do 2029 r. Jego najważniejszym celem jest ograniczenie emisji do atmosfery szkodliwych substancji, które powstają na skutek ogrzewania domów jednorodzinnych słabej jakości paliwem w przestarzałych domowych piecach. Program adresowany jest do właścicieli lub współwłaścicieli jednorodzinnych budynków mieszkalnych, lub wydzielonych w budynkach jednorodzinnych lokali mieszkalnych z wyodrębnioną księgą wieczystą. Dofinansowanie można uzyskać na wymianę starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe normy, oraz na przeprowadzenie niezbędnych prac termomodernizacyjnych budynku.
- od 1 stycznia 2021 r. Ministerstwo Klimatu i Środowiska wraz z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przejęli od Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii zadania związane z wdrażaniem programu STOP SMOG. Tym samym NFOŚiGW będzie kontynuował współpracę z Gminami na mocy dotychczas zawartych Porozumień o współfinansowanie realizacji przedsięwzięć niskoemisyjnych ze środków Funduszu Termomodernizacji i Remontów. Od 31 marca 2021 r. NFOŚiGW prowadzi nabór wniosków na współfinansowanie przedsięwzięć niskoemisyjnych. Program skierowany jest do gmin położonych na obszarze, gdzie obowiązuje tzw. uchwała antysmogowa i obejmuje wymianę lub likwidację wysokoemisyjnych źródeł ciepła na niskoemisyjne, termomodernizację jednorodzinnych budynków mieszkalnych, podłączenie do sieci ciepłowniczej lub gazowej.
- ulga termomodernizacyjna, która polega na odliczeniu od podstawy obliczenia podatku (przychodów – w przypadku podatku zryczałtowanego), wydatków poniesionych na realizację przedsięwzięcia termomodernizacyjnego w budynku mieszkalnym jednorodzinny. Ulga przysługuje podatnikowi, który jest właścicielem lub

współwłaścicielem budynku mieszkalnego jednorodzinnego. Może być łączona z dotacją z Programu „Czyste Powietrze”. Natomiast z ulgi nie można korzystać w przypadku budynku będącego w budowie.

Kolejnym bardzo ważnym elementem, z którego korzystamy, i który mobilizuje samorządy do podejmowania walki ze smogiem, jest monitoring powietrza. Jak już wspomniano, państwowy system monitoringu jakości powietrza, nadzorowany jest przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Jest to jednostka, która decyduje o lokalizacji stacji oraz o ich programie pomiarowym. Dane ze stacji pomiarowych gromadzone są w krajowej bazie danych JPOAT2,0 i udostępniane na portalu „Jakość Powietrza”. Łączna liczba stacji pomiarowych w województwie świętokrzyskim w 2021 r. to: 51 stacji automatycznych i 36 manualnych.

Niezależnie od monitoringu państwowego, szereg Gmin z terenu powiatu kieleckiego, zainstalowało własne czujniki, które na bieżąco informują mieszkańców o stanie powietrza. Takie działania pozwalają ustalić gdzie przekroczenia występują najczęściej, co jest ich przyczyną, a następnie jakie środki należy podjąć, aby ten stan wyeliminować. Powiat kielecki również rozważa zakup i wyposażenie Gmin w czujniki jakości powietrza.

Starostwo Powiatowe w Kielcach od lat podejmuje inwestycje związane z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza, które są w większości finansowane ze środków własnych. W okresie sprawozdawczym zrealizowano lub są w trakcie realizacji następujące zadania:

1.1. Termomodernizacja powiatowych obiektów użyteczności publicznej

1. Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bodzentynie – w 2020 r. zakończono zadanie pn. *„Termomodernizacja budynku Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Bodzentynie wraz z remontem podjazdu dla niepełnosprawnych i schodów zewnętrznych”*. Inwestycja, której koszt wyniósł 127 428,00 zł zrealizowana została z budżetu powiatu.
2. Powiatowe Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Chęcinach – w 2019 r. zakończono zadanie pn. *„Termomodernizacja dachu Powiatowego Szkolnego Schroniska Młodzieżowego w Chęcinach”*. Koszt zadania wyniósł 227 867,80 zł i został pokryty z budżetu powiatu.
3. Szpital Powiatowy w Chmielniku – zgodnie z zawartą 16 grudnia 2019 r. umową, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa - Efektywna i zielona energia, Działanie - Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowy, realizuje projekt pn. *„Zwiększenie efektywności energetycznej budynków Szpitala Powiatowego w Chmielniku”*. Inwestycja obejmuje takie zadania jak: termomodernizacja obiektów, wymiana instalacji c.o. i cwu z wykorzystaniem systemów odnawialnych źródeł energii

(pompa ciepła), modernizacja źródeł zasilania w energię ciepłą (wymiana kotłów wodnych na energooszczędne z wykorzystaniem paliw ekologicznych), modernizacja oświetlenia na energooszczędne z wykorzystaniem systemów odnawialnych źródeł energii (ogniwa fotowoltaiczne). Całkowita wartość projektu to 5 028 985,41 zł, a planowany termin jego zakończenia 31.12.2021 r.

Wszystkie Gminy z terenu powiatu podejmują bardzo dużo działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji w ramach realizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej lub Programu ograniczenia niskiej emisji, korzystając w znacznej mierze ze środków zewnętrznych. Należą do nich m.in.: termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, modernizacja nawierzchni dróg, dotacje do wymiany ogrzewania z węglowego na przyjazne środowisku, wykorzystanie OZE (montaż pomp ciepła, kolektorów słonecznych i ogniw fotowoltaicznych), wymiana źródeł światła na energooszczędne, nasadzenie przy drogach pasów roślinności niskiej i wysokiej, budowa ścieżek rowerowych, prowadzenie edukacji mieszkańców. Poniżej kilka przykładów podejmowanych działań przez Gminy:

1. Bieliny – realizacja projektu „Montaż instalacji OZE w ramach projektów parasolowych na terenie gminy Bieliny”, współfinansowany ze środków RPOWŚ. Z przekazanej informacji wynika, że zostało zamontowanych 107 instalacji fotowoltaicznych oraz 37 instalacji solarnych.
2. Bodzentyn – w latach 2019 – 2020 poddano termomodernizacji świetlicę wiejską w Siekiernie, prowadzono modernizację dróg, wymieniono 256 sztuk źródeł światła na energooszczędne, wybudowano 3,67 km ścieżki rowerowej.
3. Chęciny – udzielanie w latach 2019 – 2020 dotacji z budżetu Gminy dla mieszkańców na: trwałą zmianę ogrzewania opartego na paliwie stałym na gazowe - 23 dotacje, pellet - 12 dotacji oraz zakup i montaż paneli fotowoltaicznych: łącznie 4 wnioski na kwotę 12 000 zł. Zakup i zainstalowanie 3 czujników do 24 godz. monitorowania jakości powietrza wraz z publicznym udostępnianiem ich wyników, wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, systematyczna termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w tym SP Wolica, rozbudowa sieci gazociągowej, budowa 6 ścieżek rowerowych na łączną długość 2 879,78 m.
4. Chmielnik – 2019 r.: termomodernizacja budynku OSP w Kotlicach (ocieplenie budynku + montaż kotła na pellet) oraz budynku ŚDS i Świetlicy Wiejskiej w Zreczu Dużym (1 budynek – ocieplenie + wymiana ogrzewania na gazowe), wymiana źródła ciepła - podłączenie do sieci gazowej budynku OSP w Chmielniku, zamontowanie 75 instalacji fotowoltaicznych oraz 127 solarnych na budynkach mieszkalnych, powołanie w UMiG tzw. Energetyka Gminnego do pomocy mieszkańcom w celu pozyskania funduszy z WFOŚiGW, 2020 r. – wymiana w SP w Suchowoli źródła ogrzewania na kocioł na pellet.
5. Daleszyce - termomodernizacja 7 obiektów użyteczności publicznej: SP w Sukowie, SP i Gimnazjum (2 obiekty) w Daleszycach, SP w Borkowie, SP w Niestachowie,

- SP w Szczecinie, Ośrodek Zdrowia w Sukowie, w ramach programu „Zmniejszenie zaopatrzenia na energię poprzez termomodernizację, modernizację urządzeń energetycznych budynków użyteczności publicznej z wykorzystaniem OZE na obszarze Gminy Daleszyce w ramach ZIT”, oraz termomodernizacja Świetlicy Wiejskiej w Cisowie.
6. Gmina Górnó – zainstalowanie 237 instalacji fotowoltaicznych oraz 88 solarnych na budynkach mieszkalnych mieszkańców gminy, modernizacja oświetlenia ulicznego – wymiana 1400 sztuk na lampy LED oraz budowa energooszczędnego oświetlenia w Leszczynach – 22 lampy LED, modernizacja dróg, wymiana kotłów węglowych na spełniające wymagania ekoprojektu – 36 sztuk, przeprowadzenie w szkołach konkursu „Rok bez smogu w Górach Świętokrzyskich”.
  7. Łągów – termomodernizacja SP w Zbelutce obejmująca m.in.: docieplenie stropodachów i ścian, wymianę stolarki okiennej, montaż kotła na pellet i instalacji fotowoltaicznej, budowa, rozbudowa i remont dróg, poprawa techniczna budynku Ośrodka Zdrowia w Łągowie w ramach której wykonano m.in. termomodernizację i zmianę technologii kotłowni węglowej na olej opałowy.
  8. Łopuszno – kompleksowa termomodernizacja budynku UG w Łopusznie, zainstalowanie 227 instalacji fotowoltaicznych oraz 14 solarnych na budynkach mieszkańców gminy i 83 pompy ciepła, zainstalowanie 27 lamp solarnych oraz 22 typu LED w ramach oświetlenia ulicznego.
  9. Masłów – termomodernizacja 4 obiektów użyteczności publicznej, budowa ścieżki rowerowej w Mąchocicach Kapitulnych – 2 178 m o nawierzchni asfaltowej, modernizacja nawierzchni dróg.
  10. Miedziana Góra – termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej: Ośrodek Zdrowia w Kostomłotach Drugich (wymiana m.in. 2 kotłów) i SP w Ćmińsku (wymiana m.in. 2 kotłów), remont, rozbudowa i przebudowa dróg, dofinansowanie wymiany 33 niskosprawnych kotłów na kotły gazowe lub na paliwo stałe V klasy sprawności, w ramach „Programu ograniczania niskiej emisji dla gminy Miedziana Góra”, zainstalowanie 43 instalacji solarnych oraz 119 instalacji fotowoltaicznych.
  11. Mniów – termomodernizacja budynku Urzędu Gminy oraz SP w Rogowicach i Cierkach (m.in. docieplenie i montaż paneli fotowoltaicznych), nasadzenie 120 drzew i krzewów przy drogach publicznych, przeprowadzenie zajęć edukacyjnych w formie warsztatów, prelekcji i konkursów w ramach „Programu ochrony środowiska...”, zorganizowanie spotkań mieszkańców z potencjalnymi wykonawcami wymiany źródeł ogrzewania na przyjazne środowisku oraz wykorzystania OZE, wymiana źródeł światła na energooszczędne typu LED – 1 163 sztuki, modernizacja nawierzchni dróg, podpisanie porozumienia z WFOŚiGW w Kielcach dot. realizacji programu „Czyste Powietrze”
  12. Morawica - w ramach realizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, w 2019 roku wymieniono 60 piecy węglowych i założono 24 piece gazowe w nowo budowanych

budynkach a w 2020 r. wymieniono 85 piecy węglowych oraz zamontowano 15 nowych piecy gazowych.

13. Nowa Słupia – wymiana ogrzewania z węglowego w budynkach użyteczności publicznej na pellet, modernizacja nawierzchni dróg, wymiana źródeł światła na energooszczędne, montaż ogniw fotowoltaicznych.
14. Nowiny – w ramach realizacji „*Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Sitkówka-Nowiny na lata 2015–2020*”: wykonano termomodernizację 4 budynków użyteczności publicznej: Zespołu Szkół Ponadpodstawowych w Nowinach, Zespołu Placówek Oświatowych w Bolechowicach, Zespołu Szkół Zintegrowanych w Kowali oraz budynku przychodni w Sitkówce, wybudowano 3,8 km ścieżek rowerowych, dofinansowano w 2019 r. – 40 osób a w 2020 r. – 59 osób w zakresie wymiany źródeł ciepła, zainstalowano 88 instalacji fotowoltaicznych i 19 instalacji solarnych na nieruchomościach mieszkańców gminy, zrealizowano trzy etapy modernizacji oświetlenia – 899 punktów oświetleniowych, przeprowadzono kampanię informacyjno-edukacyjną dotyczącą ochrony powietrza – projekt pn. „*Wymelduj smog ze swojego sąsiedztwa*”.
15. Pierzchnica – termomodernizacja budynku UMiG w Pierzchnicy, modernizacja nawierzchni dróg gminnych na odcinku 1,973 km, wymiana 11 źródeł ciepła przez mieszkańców gminy w ramach programu „*Czyste Powietrze*”, zainstalowanie na budynku UMiG w Pierzchnicy instalacji fotowoltaicznej oraz 83 sztuk instalacji fotowoltaicznych i 20 sztuk instalacji solarnych na nieruchomościach mieszkańców gminy, w ramach projektu unijnego „*Odnawialne źródła energii na terenie gmin: Pierzchnica i Wodzisław*”.
16. Piekoszów – w ramach realizacji projektu „*Czysta energia z OZE dla mieszkańców gminy Sitkówka-Nowiny i gminy Piekoszów*”, zamontowano 85 sztuk instalacji fotowoltaicznych i 27 sztuk instalacji solarnych. W pierwszym kwartale 2019 r. zakończono realizację projektu pn. „*Zwiększenie efektywności energetycznej poprzez wymianę i modernizację oświetlenia ulicznego na energooszczędne w gminie Piekoszów*”, czego efektem była wymiana 2 139 opraw oświetleniowych na LED. Przeprowadzono termomodernizację budynku Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piekoszowie (m.in. wymiana pieca węglowego na pellet, zainstalowanie instalacji fotowoltaicznej, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, montaż oświetlenia LED) oraz SP w Rykoszynie i Brynicy, która obejmowała m.in. wymianę i podłączenie do źródła ciepła zasilanego biomasą, zainstalowanie instalacji fotowoltaicznej, docieplenie ścian i dachów. Prowadzono również przebudowę i remont dróg.
17. Raków – zainstalowano 110 instalacji fotowoltaicznych i 112 instalacji solarnych na nieruchomościach będącą własnością osób fizycznych, w ramach realizacji projektu „*Poprawa jakości powietrza poprzez zwiększenie udziału OZE w wytwarzaniu energii na terenie gminy Raków i Szydłów*”. W związku z przebudową i rozbudową Szkoły Podstawowej w Ociesękach wykonano termomodernizację budynku, wymieniono źródło

ciepła i zamontowano instalację fotowoltaiczną. Przeprowadzono termomodernizację (docieplenie, wymiana stolarki okienneo-drzwiowej itp.) w Szkole Podstawowej w Szumsku oraz w Gimnazjum w Rakowie. W SP w Szumsku zamontowano ponadto instalację fotowoltaiczną, pompę powietrze-woda i wymieniono źródło ciepła, a w budynku po byłym Gimnazjum w Rakowie, zamontowano kolektory słoneczne i zastosowano pompę ciepła gruntową. Przeprowadzono również przebudowę i modernizację dróg oraz w ramach zadania „Kompleksowa modernizacja systemu oświetlenia ulicznego w gminie Raków” zmodernizowano 1 256 sztuk punktów oświetleniowych na LED.

18. Strawczyn – dofinansowano wymianę pieców u 59 mieszkańców (2019 – 2020 r.), wykonano termomodernizację budynku OSP w Hucisku, zamontowano instalację fotowoltaiczną i wymieniono źródła światła na energooszczędne w świetlicy w Strawczynku, prowadzono przebudowę, remont i modernizację dróg gminnych, wyznaczono ścieżki narciarsko-biegowe, przeprowadzono akcję promocyjno-edukacyjną w zakresie ochrony powietrza w tym gospodarki niskoemisyjnej – 2019 r. XIV Edycja konkursu „Ratuj przyrodę” pod hasłem „Smogu nie lubimy – ze smogiem walczymy”, natomiast w 2020 r. XV edycję konkursu przeprowadzono pod hasłem „Nie wyrzucaj jak leci wszystkiego do śmieci”.

19. Zagnańsk – zamontowano 72 instalacje solarne i 244 mikroinstalacje fotowoltaiczne w ramach programu „Zielone Gminy Zagnańsk i Miedziana Góra”, przygotowano (2019 r.) dokumentację projektową w celu wykonania termomodernizacji budynku Zespołu Szkoły Podstawowej, Przedszkola, Gimnazjum i Hali w Zagnańsku, prowadzono remonty nawierzchni dróg gminnych, a w 2020 r. rozpoczęto projektowanie zadania „Rozwijanie infrastruktury niskoemisyjnej poprzez budowę ścieżek rowerowych na terenie gminy Zagnańsk”.

Jak wynika z przesłanych informacji, wszystkie Gminy będą kontynuowały zadania związane z ograniczeniem niskiej emisji, ale jest to proces długotrwały, kosztowny i wymagający dużego zaangażowania.

1.2. Rozwój systemu dróg w kierunku ograniczenia jego uciążliwości dla ludzi i środowiska.

Z danych uzyskanych od Powiatowego Zarządu Dróg w Kielcach wynika, że:

- w roku 2019, w ramach prac związanych z przebudową i modernizacją dróg na terenie powiatu wykonano m.in.:

1. przebudowę dróg na długości 20,574 km,
2. utwardzenie poboczy na długości 11,647 km,
3. czyszczenie dróg na odcinku 13,749 km.

Całkowity koszt przebudowy dróg i utwardzenia poboczy wyniósł 97 563 968,28 zł, w tym: budżet Powiatu – 6 062 316,20 zł, budżet Gmin – 7 171 405,08 zł, budżet Państwa – 7 148 598,00 zł, pozyskane z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich – 71 012 029,00 zł oraz z Funduszu Dróg Samorządowych – 6 169 620,00 zł.

Koszt czyszczenia dróg wyniósł 16 038,75 zł i został pokryty z budżetu Powiatu.

Oto niektóre z realizowanych inwestycji:

1. Usprawnienie dostępu do drogi krajowej nr 73 i Węzła Kielce Północ drogi ekspresowej S7 poprzez przebudowę drogi powiatowej nr 0309T w msc. Masłów Drugi – Etap I.
2. Przebudowa odcinka drogi powiatowej nr 0599T Bodzentyn – Celiny – Wola Szczygiełkowa – Dębno – Jeziorko.
3. Przebudowa drogi powiatowej nr 0327T w msc. Skorzeszyce.
4. Przebudowa skrzyżowania drogi powiatowej nr 0377T (ul. Pertowa) z drogą gminną nr 377004T (ul. Białe zagłębienie) w msc. Nowiny.
5. Przebudowa drogi powiatowej nr 0156T w msc. Zbrza.
6. Przebudowa drogi pow. Nr 0353T w msc. Radomice I, Skrzelczyce, Pierzchnica i Osiny – Etap II.
7. Przebudowa drogi powiatowej nr 0382T w msc. Łukowa.
8. Przebudowa drogi powiatowej nr 0408T w msc. Sarbice Drugie.
9. Przebudowa drogi powiatowej nr 0294T w msc. Ćmińsk.
10. Poprawa dostępności komunikacyjnej do atrakcji turystycznych Województwa Świętokrzyskiego poprzez rozbudowę drogi powiatowej nr 0322T w msc. Huta Podfysica i przebudowę drogi powiatowej nr 0351T w msc. Chańcza wraz z przebudową skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 764.
11. Usprawnienie dostępu do drogi ekspresowej S7 i drogi krajowej nr 73 poprzez rozbudowę drogi powiatowej nr 0297T i przebudowę drogi powiatowej nr 0298T w msc. Jaworze i Gruszka.
12. Przebudowa chodnika w ciągu drogi powiatowej nr 0292T w msc. Tumlin - Podgród.
13. Budowa miejsc postojowych w pasie drogowym drogi powiatowej nr 0378T ul. Przemysłowa w msc. Nowiny.
14. Budowa chodnika w ciągu dróg powiatowych nr 0387T i nr 0389T w msc. Drochów Górny.
15. Budowa chodników w ciągu dróg powiatowych nr 0377T w msc. Radkowice, Lipowica, nr 0274T w msc. Korzecko Stare, nr 0275T w msc. Chęciny ul. Skalskiego.
16. Budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej w Chęcinach od skrzyżowania u. Białego Zagłębienia i Kieleckiej w kierunku sklepu Biedronka wraz z zatoką autobusową.
17. Budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej nr 0277T w msc. Skiby.

- w 2020 r., w ramach prac związanych z przebudową i modernizacją dróg na terenie powiatu wykonano m.in.:

- przebudowę dróg na długości 6,244 km,
- utwardzenie poboczy na długości 13,504 km,
- czyszczenie dróg na odcinku 19,555 km.

Całkowity koszt przebudowy dróg i utwardzenia poboczy wyniósł 19 402 093,40 zł, w tym: budżet Powiatu – 6 304 196,18 zł, budżet Gmin – 3 026 176,22 zł, pozyskane z Funduszu Dróg Samorządowych – 10 071 721,00 zł.

Koszt czyszczenia dróg wyniósł 30 483,11 zł i został pokryty z budżetu Powiatu.

Przykłady realizowanych inwestycji:

1. Remont drogi powiatowej nr 0588T w msc. Psary-Podłazy.
2. Remont drogi powiatowej nr 0582T w msc. Leśna i Siekierno.
3. Remont drogi powiatowej nr 0024T Chmielnik – Stopnica od km 5+822 do km 6+600.
4. Remont drogi powiatowej nr 0450T w msc. Borki i Grzymałków.
5. Remont drogi powiatowej nr 0463T i 0467T Przełom - Pieradła.
6. Remont drogi powiatowej nr 0469T o 0470T w msc Grzymałków i Straszów.
7. Remont dróg powiatowych nr 0362T, 0365T i 0376T.
8. Remont drogi powiatowej nr 0338T w msc. Łągów – Sędek – Wola Wąkopna od km 6+200 do km 7+244 w msc. Czyżów.
9. Remont drogi powiatowej nr 0364T na odcinku Podlesie przez wieś od km 1+315 do km 2+550.
10. Remont drogi powiatowej nr 0349T na odcinku Pierzchnianka – Ujny od km 1+135 do km 3+720.
11. Remont drogi powiatowej nr 0349T Pierzchnica – Ujny – Holendry – Smyków – Korzenno – Drogowle – Raków – Rakówka gr. gminy pow. kielecki od km 20+462 do km 21+525.
12. Remont drogi powiatowej nr 0349T Pierzchnica – Ujny – Holendry – Smyków – Korzenno – Drogowle – Raków – Rakówka gr. Gminy pow. kielecki od km 20+462 do km 21+525.
13. Remont drogi powiatowej nr 0374T w msc. Kowala.
14. Remont odcinka drogi powiatowej nr 0487T w msc. Niedźwiedź, Strawczynek, Oblęgór.
15. Remont drogi powiatowej nr 0286T w msc. Bugaj ul. Słoneczna i Chełmce ul. Nad Rzeką.
16. Remont drogi powiatowej nr 0355T na odcinku Suków – Borków.
17. Remont drogi powiatowej nr 0342T Łągów – Nowy Staw – Duraczów – Melonek na odcinku Duraczów – Ruda.
18. Remont drogi powiatowej nr 0485T w msc. Wincentów .
19. Remont drogi powiatowej nr 0338T w msc. Łągów – Sędek – Wola Wąkopna w msc. Sędek.
20. Remont skrzyżowania dróg powiatowych – ul. Kieleckiej, ul. Pierzchnickiej i ul. Mruczej w Chmielniku.
21. Remont drogi powiatowej nr 0332T na odcinku Daleszyce – Borków.
22. Remont drogi powiatowej nr 0327T w msc. Skorzeszyce.
23. Remont dróg powiatowych nr 0599T na odcinku Dębno- Jeziorko oraz nr 0707T w msc. Jeleniów.
24. Przebudowa drogi powiatowej nr 0325T Bieliny Poduchowne – Zofiówka – Makoszyn od km 0+000 do km 0+153 w msc. Bieliny i drogi powiatowej nr 0326T Bieliny Poduchowne – Górki Napękowski – Napęków na odcinku od km 0+000 do km 0+269 w msc. Bieliny.
25. Przebudowa drogi powiatowej nr 0357T w msc. Szczecno.
26. Przebudowa drogi powiatowej nr 0469 Grzymałków – Gliniany Las.
27. Rozbudowa drogi powiatowej nr 0288T Laskowa – Kostomłoty Pierwsze w km 0+300 do km 2+300 ul. Laskowa w msc. Kostomłoty Drugie.

28. Przebudowa drogi powiatowej nr 0384T wraz z budową chodnika w msc. Nida.
29. Rozbudowa drogi powiatowej nr 0286T odcinek w msc. Rykoszyn od skrzyżowania z DP nr 0484T.
30. Przebudowa drogi powiatowej nr 0353T w msc. Skrzelczyce i Pierzchnica.
31. Przebudowa drogi powiatowej nr 0488T w msc. Oblęgór ul. Pogodna.
32. Usprawnienie dostępu do drogi ekspresowej S7 i drogi krajowej nr 73 poprzez rozbudowę drogi powiatowej nr 0297T i przebudowę drogi powiatowej nr 0298T w msc. Jaworze i Gruszka.
33. Budowa chodnika Wola Kopcowa – Domaszowice.
34. Budowa chodnika w msc. Siekierno – Podmieście.
35. Budowa chodnika w msc. Marzysz.

Bez wątplenia należy stwierdzić, że wszystkie zrealizowane inwestycje drogowe przyczynią się do poprawy płynności ruchu, przez co wyraźnie ograniczony zostanie negatywny wpływ na klimat akustyczny i stan powietrza atmosferycznego, a także poprawią się warunki bezpieczeństwa ruchu drogowego i pieszego. W drogownictwie już na etapie projektowania dróg stosowane są rozwiązania mogące zabezpieczać powietrze przed nadmierną emisją zanieczyszczeń pochodzącą od pojazdów poprzez np.: właściwe ukształtowanie niwelety tak, aby uniknąć dużych pochyleń podłużnych, zastosowanie pasów zieleni izolacyjnej, która spełnia wiele funkcji m.in. produkuje tlen i usuwa dwutlenek węgla z otoczenia, absorbuje zanieczyszczenia powietrza oraz nieprzyjemne zapachy i zmniejsza poziom hałasu.

Powiatowy Zarząd Dróg w Kielcach w latach 2019 – 2020, nie wykonywał pasów zieleni przy drogach, pasów zieleni niskiej i wysokiej do wnętrza osiedlowych lub ekranów akustycznych.

1.3. Prowadzenie edukacji ekologicznej młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu.

Malejące zasoby surowców naturalnych (kopalnych), nadmierne zanieczyszczenie środowiska przy stale rosnącym zapotrzebowaniu na energię z uwagi na szybki rozwój gospodarczy, wymuszają na państwach świata inwestowanie w odnawialne źródła energii. W porównaniu do tradycyjnych źródeł energii takich jak: ropa, węgiel czy gaz ziemny, energia odnawialna jest energią tania, przyjazną dla środowiska i człowieka.

Konkurs plastyczny związany z tą tematyką pn. „Odnawialne źródła energii w powiecie kieleckim” przeprowadzono w 2017 r., natomiast w kolejnych edycjach poruszane były inne zagadnienia. Jednak na okładkach zeszytów promujących selektywną zbiórkę odpadów umieszczane były informacje dot. ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu. W 2018 roku przypomniano np., że 22 września obchodzimy Dzień bez samochodu, w 2019 r., poinformowano dzieci co to jest smog, jakie są główne przyczyny jego powstania i co można zrobić aby go ograniczyć: zamień samochód na rower, korzystaj z transportu publicznego,

dbaj o obszary „zielone”, nie pal odpadów, zmień piec na kocioł klasy 5 czy zmień źródło ogrzewania na bardziej ekologiczne.

Zagadnienia związane z ochroną powietrza atmosferycznego i klimatu będą na pewno kontynuowane w kolejnych edycjach programu edukacji ekologicznej.

1.4. Promocja i wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii w jednostkach podległych starostwu.

Do poprawy jakości powietrza atmosferycznego oraz ograniczenia zużycia krajowych zasobów surowców, w coraz większym stopniu przyczynia się wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych. Głównym źródłem energii odnawialnej jest energia biomasy, wody, geotermalna, wiatru i słońca. Nieustająco wzrasta także zainteresowanie mieszkańców powiatu kieleckiego wykorzystaniem promieniowania słonecznego – kolektorów słonecznych. Wykaz kilkudziesięciu inwestycji znajdujących się na terenie powiatu kieleckiego wykorzystujących odnawialne źródła energii, udostępniony jest na stronie internetowej w zakładce *Ranking energii odnawialnej Związku Powiatów Polskich/Najlepsze Powiaty/Powiat Kielecki*.

Jednostki powiatowe również realizują zadania z wykorzystaniem OZE.

Instalacja solarna znajduje się w Domu Pomocy Społecznej w Łagiewnikach, Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Podzamczu a Świętokrzyskie Centrum Matki i Noworodka Szpital Specjalistyczny w Kielcach, korzysta z pomp ciepła o mocy 0,01309 MW.

Aktualnie Szpital Powiatowy w Chmielniku realizuje projekt pn. „Zwiększenie efektywności energetycznej budynków Szpitala Powiatowego w Chmielniku”. Elementem projektu poza działaniami termomodernizacyjnymi jest modernizacja źródeł ciepła, montaż gazowych pomp ciepła i instalacji fotowoltaicznych (152 panele) zamontowanych na budynkach, a także zastosowanie systemów zarządzania (czujniki ruchu dla oświetlenia wewnętrznego). Średnioroczna ilość energii wyprodukowanej z OZE wyniesie 35,15 MWhe. Całkowita wartość inwestycji, planowanej do zakończenia do końca 2021 r. wyniesie 5 028 985,41 zł.

Praktycznie wszystkie jednostki powiatowe ogrzewane są olejem opałowym lub gazem. W 2020 r. dołączył do nich Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Rembowie, który wymienił piec c.o. na kocioł gazowy (koszt inwestycji – 48 585,00 zł), natomiast źródłem ciepła nowego obiektu Zespołu Szkół w Łopusznie, od 2019 r. jest nowoczesny piec na pellet drzewny (kocioł klasy 5).

Opalanie ekogroszkiem odbywa się w Zespole Szkół Nr 3 w Chmielniku, a węglem w Powiatowym Szkolnym Schronisku Młodzieżowym w Chęcinach.

Ad. 2. OCHRONA PRZED HAŁASEM.

- 1. Realizacja zadań przewidzianych dla poprawy infrastruktury drogowej oraz organizacji ruchu w celu obniżenia emisji hałasu komunikacyjnego.**
- 2. Wprowadzanie pasów zieleni przy drogach, zieleni niskiej i wysokiej do wnętrz osiedlowych, instalowanie ekranów akustycznych przy trasach o największym natężeniu ruchu.**
- 3. Działania modernizacyjne, m.in. stosowanie dźwiękochłonnych elewacji budynków, stosowanie stolarki okiennej na okna o podwyższonym wskaźniku izolacyjności akustycznej właściwej ($R_w > 30\text{dB}$) w budynkach narażonych na ponadnormatywny hałas i nowo budowanych obiektach.**

Głównymi źródłami hałasu w powiecie kieleckim jest komunikacja drogowa i kolejowa, a w dalszej kolejności emisja ze źródeł przemysłowych. Zagrożenie hałasem przemysłowym ma charakter lokalny, a zasięg oddziaływania tego typu hałasu, w przeciwieństwie do hałasu komunikacyjnego jest stosunkowo niewielki i obejmuje najbliższe sąsiedztwo obiektów, które emitują ponadnormatywny hałas.

W grudniu 2020 r. GIOŚ Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach opublikował „*Ocenę stanu akustycznego środowiska na terenie województwa świętokrzyskiego w roku 2019*”. Z opracowania wynika, że na terenie województwa pomiary monitoringowe hałasu wykonano łącznie w 11 punktach, w tym hałasu drogowego w 9 punktach: Busko Zdrój (4), Ożarów (2), Iwaniska, Nowa Słupia i Radoszyce oraz hałasu kolejowego w 2 punktach: Tumlin – Węgle i Suchedniów.

Na terenie powiatu kieleckiego przeprowadzono tylko tzw. krótkookresowe pomiary hałasu drogowego w 1 punkcie w msc. Nowa Słupia – ul. Staszica DW 756 (tereny mieszkaniowo-usługowe), które nie wykazały przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu.

W przypadku pomiaru hałasu kolejowego, wykazano przekroczenia wyłącznie w porze nocy w punkcie Tumlin – Węgle o 6,9 dB.

GIOŚ prowadzi także bazę ehałas, w której gromadzone są dane podmiotów prowadzących działalność gospodarczą będącą źródłem hałasu przemysłowego (Starostwo nie posiada dostępu do ww. bazy).

W 2019 r. zarówno Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad jak i Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach, nie wykonywali pomiarów hałasu drogowego na terenie naszego powiatu.

Powiatowy Zarząd Dróg w Kielcach systematycznie prowadzi działania zmierzające do ograniczenia wpływu hałasu na ludzi i środowisko, poprzez poprawę systemu drogowego. Inwestycje zrealizowane przez PZD w Kielcach opisano szczegółowo w pkt 1.2. Raportu. Należy dodać, że PZD nie prowadził działań modernizacyjnych takich jak: stosowanie dźwiękochłonnych elewacji budynków, stolarki okiennej na okna o podwyższonym wskaźniku

izolacyjności akustycznej właściwej w budynkach narażonych na ponadnormatywny hałas i nowo budowanych obiektach.

W ramach zadań własnych, Starosta Kielecki z chwilą stwierdzenia na podstawie pomiarów wykonanych przez np. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach, przekroczeń dopuszczalnych norm w istniejących zakładach, określa w formie decyzji dopuszczalny poziom hałasu emitowanego do środowiska. Jeżeli stwierdzone zostaną przekroczenia ustalonych poziomów hałasu, WIOŚ w Kielcach wymierza kary pieniężne w drodze decyzji administracyjnej.

Dużym problemem, na który skarżą się mieszkańcy powiatu kieleckiego, jest hałas oraz zapylenie powstające w wyniku eksploatacji kopalni odkrywkowych. Jako przykład można tu wskazać Gminę Łągów oraz Nowiny.

Ad. 3. OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM

Gromadzenie i analiza danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń.

Nie ulega wątpliwości, że jest to ważna część działań na rzecz ochrony środowiska a przede wszystkim zdrowia i życia ludzkiego. Prowadzący instalację jest zobowiązany zgłosić do starosty, prezydenta miasta, marszałka albo regionalnego dyrektora ochrony środowiska nowo zbudowaną instalację przed rozpoczęciem jej eksploatacji lub wówczas, gdy jest zmieniona w sposób istotny. Organ w terminie 30 dni od dnia doręczenia zgłoszenia, może wnieść sprzeciw w drodze decyzji jeżeli instalacja będzie powodować przekroczenie standardów emisyjnych lub standardów ochrony środowiska, albo nie będzie spełniać wymagań ochrony środowiska w określonych sytuacjach.

W ustawie Prawo ochrony środowiska wskazano dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych oraz nałożono obowiązki na prowadzących takie instalacje. Można ogólnie powiedzieć, że prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, które są stacjami elektroenergetycznymi lub napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV, lub instalacjami radiokomunikacyjnymi, radionawigacyjnymi lub radiolokacyjnymi, emitującymi pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitującymi pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz, są obowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w następujących sytuacjach:

- bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia;
- każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia, w tym zmiany spowodowanej zmianami w wyposażeniu instalacji lub urządzenia, o ile zmiany

te mogą mieć wpływ na zmianę poziomów pól elektromagnetycznych, których źródłem jest instalacja lub urządzenie,

- każdorazowo w przypadku zmiany istniejącego stanu zagospodarowania i zabudowy nieruchomości skutkującej zmianami w występowaniu miejsc dostępnych dla ludności w otoczeniu instalacji lub urządzenia - na pisemny wniosek właściciela lub zarządcy nieruchomości, na której nastąpiła ta zmiana.

Gromadzenie i analiza danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń, to praca bieżąca Wydziału Rolnictwa, Leśnictwa i Środowiska. W 2019 roku przeanalizowano 53 zgłoszenia, a w 2020 roku – 62 zgłoszenia.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska do prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, do końca roku 2018 zobowiązany był Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, a od 1.01.2019 r. zadanie to należy do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Z opracowanej w czerwcu 2020 r. „Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku za lata 2017 – 2019 w województwie świętokrzyskim – w oparciu o wyniki pomiarów wykonanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska” wynika, że w 2019 r. WIOŚ w Kielcach wykonał 45 pomiarów na terenie województwa świętokrzyskiego, w miejscach dostępnych dla ludności, po 15 punktów dla każdej z trzech wymienionych kategorii obszarów:

- centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.,
- pozostałe miasta,
- tereny wiejskie.

Na terenie powiatu kieleckiego pomiaru dokonano w miejscowościach: Strawczyn i Górno. Zmierzone wartości natężenia PEM w ww. punktach nie przekroczyły poziomu dopuszczalnego wynoszącego 7,0 V/m (składowa elektryczna). Nie odnotowano także znacznego pogorszenia się stanu środowiska.

Chcąc przybliżyć tą tematykę dzieciom ze szkół podstawowych, na okładce zeszytu wydrukowanego w roku szkolnym 2019/2020, w związku z przeprowadzonym Programem edukacji ekologicznej dla Powiatu Kieleckiego „Dla Ziemi, dla siebie”, umieszczono informacje dotyczące pól elektromagnetycznych (PEM). Zwrócono uwagę, że niezależnie od swego natężenia zawsze oddziałują na organizmy żywe i dlatego należy świadomie korzystać z różnych urządzeń a przede wszystkim telefonów komórkowych poprzez:

- ograniczanie rozmów do niezbędnego minimum,
- wyłączenie, gdy się nie korzysta np. z funkcji: Bluetooth i Wi-Fi,
- unikanie rozmów przy niskim poziomie sygnału PEM oraz w pomieszczeniach zamkniętych,
- korzystanie z przewodowego zestawu słuchawkowego, w celu oddalenia od głowy i ciała źródła emisji PEM,
- ograniczanie do niezbędnego minimum użytkowania urządzeń bezprzewodowych.

Kontakt z elektroniką w dzisiejszych czasach jest oczywiście nieunikniony, ale przez świadome korzystanie z różnych urządzeń towarzyszących nam w codziennym życiu możemy znacząco zminimalizować ich negatywne oddziaływanie.

Ad. 4. GOSPODAROWANIE WODAMI

Doskonalenie systemu wczesnego ostrzegania przed zjawiskami hydrologicznymi oraz meteorologicznymi.

Każda Jednostka OSP posiada syrenę elektryczną na budynku strażnicy. Syreny są uruchamiane ręcznie lub automatycznie. Od kilkunastu lat w powiecie kieleckim funkcjonuje i jest rozbudowywany system automatycznego, selektywnego uruchamiania syren w OSP (DSP-50) ze stanowiska Kierowania w Komendzie Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej. Każda syrena podłączona do systemu uruchamiania automatycznego może zostać włączona ręcznie. Jedną z funkcji ww. systemu jest dodatkowe powiadamianie członków OSP za pomocą sms. System DSP-50 może oprócz członków OSP powiadamiać o zagrożeniach mieszkańców zapisanych w systemie.

Stan wyposażenia jednostek OSP w powiecie kieleckim w system selektywnego uruchamiania syren DSP-50

Gmina	Ilość OSP	Jednostki OSP wyposażone w urządzenia DSP (uruchamiane automatycznie)		Jednostki OSP nie posiadające urządzeń DSP (uruchamiane ręcznie)
		Jednostki włączone do KSRG	Jednostki działające poza KSRG	
Bieliny	6	Bieliny, Lechów	Belno, Makoszyn (2018)	Huta Nowa, Porąbki
Bodzentyn	4	Bodzentyn, Wzdół Rządowy	Sieradowice	Psary Stara Wieś
Chęciny	8	Chęciny, Wolica, Siedlce, Bołmin	Łukowa, Tokarnia, Radkowice	Ostrów
Chmielnik	8	Piotrkowice, Sędziejowice		Chmielnik, Chomentówek, Kotlice, Suliszów, Śladków Mały, Śladków Duży
Daleszyce	8	Daleszyce, Niestachów, Smyków, Suków	Mójcza, Komórki, Cisów, Szczecno	
Górno	5	Górno, Wola Jachowa, Leszczyny	Krajno	Bęczków
Łągów	6	Łągów	Piotrów, Sadków	Sędek, Zbelutka Nowa, Czyżów
Łopuszno	6	Łopuszno	Dobrzyszów, Gnieździska	Grabownica, Lasocin, Sarbice
Mastów	5	Mastów, Mąchocice, Ciekoty	Brzezinki, Wola Kopcowa	
Miedziana Góra	4	Ćmińsk, Kostomłoty	Miedziana Góra, Bobrza	
Mniów	4	Mniów, Grzymałków, Zaborowice	Malmurzyn	

Morawica	13	Morawica, Bilcza, Brudzów, Wola Morawicka	Brzeziny, Obice, Chałupki	Dębska Wola, Drochów Dolny, Lisów, Nida, Zbrza, Radomice
Nowa Słupia	6	Mirocice, Nowa Słupia, Stara Słupia	Włochy	Paprocice, Sosnówka
Piekoszów	6	Piekoszów, Rykoszyn	Zajączków, Brynica, Łosienek	Szczukowice
Pierzchnica	6	Pierzchnica, Gumienice,	Drugnia	Maleszowa, Osiny, Skrzelczyce
Raków	7	Chańcza, Raków, Szumsko, Ociesęki		Bardo, Celiny, Wola Wąkopna
Nowiny	4	Kowala, Wola Murowana	Szewce Zawada	Szewce i Zawada <i>wspólna siedziba z OSP Szewce Zawada</i>
Strawczyn	6	Strawczyn, Promnik	Hucisko, Obłęgorek, Strawczynek	Chełmce
Zagnańsk	4	Zagnańsk, Samsonów	Zabłocie, Szałas	Belno <i>niezarejestrowana w sądzie</i>
Razem	116	49	33	34 + 1 (niezarejestrowana w sądzie)

Jednostki OSP działające w ramach KSRG zarządzanego przez Państwową Straż Pożarną, stanowią podstawową formację ratowniczą na wypadek zagrożeń hydrologicznych w powiecie kieleckim. Są one w zadowalającym stopniu przygotowane do interwencji na wypadek zagrożeń spowodowanych działaniem przyrody takich jak silne wiatry i huragany, powódzie, podtopienia czy śnieżyce.

W 2020 r. po spełnieniu wysokich wymagań w zakresie wyszkolenia i wyposażenia w specjalistyczny sprzęt ratowniczy włączono do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego 5 kolejnych jednostek OSP: Bolmin gm. Chęciny, Siedlce, gm. Chęciny, Ciekoty gm. Masłów, Kostomłoty Drugie gm. Miedziana Góra i Ociesęki gm. Raków. Zwiększenie liczby OSP działających w KSRG oznacza lepsze przygotowanie powiatu na działania na wypadek zagrożeń hydrologicznych.

Ad. 5. GOSPODARKA WODNO ŚCIEKOWA

3.1. Sukcesywna modernizacja i budowa systemów kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi.

Wskazaniem jest, aby na terenach zurbanizowanych i o dużym natężeniu ruchu, zarządcy dróg realizowali zadania związane z modernizacją lub budową systemów kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi, w celu ograniczenia odpływu zanieczyszczeń, głównie substancji ropopochodnych do wód powierzchniowych i ziemi a w konsekwencji do wód podziemnych.

Z przekazanych danych wynika, że w okresie sprawozdawczym, tylko Gmina Zagnańsk w 2019 roku w ramach zadania „Budowa drogi gminnej w msc. Umer – Zarzecze”, wybudowała kanalizację deszczową o długości 41m ze studnią chłonną, a w roku 2020 w ramach inwestycji „Budowa drogi na ulicy Miodowej w Samsonowie, gm. Zagnańsk wraz z

przebudową infrastruktury technicznej”, wykonała kanalizację deszczową o długości 344 m z osadnikiem wód opadowych oraz separatorem lamelowym.

Pozostałe Gminy jak również Powiatowy Zarząd Dróg w Kielcach, nie wykonywały tego typu inwestycji - urządzeń podczyszczających wody opadowe.

3.2. Wymiana kanalizacji sanitarnej w obiektach powiatowych i jednostkach podległych

Zadanie to nie było realizowane przez żadną z naszych jednostek.

Na przestrzeni ostatnich lat widoczne jest systematyczne zwiększanie stopnia zwodociągowania i skanalizowania gmin, w związku z realizacją nowych odcinków sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz budową, rozbudową lub modernizacją oczyszczalni ścieków. Oprócz oczyszczalni wskazanych w tabeli poniżej, Gminy użytkują także oczyszczalnie lokalne przy szkołach, osiedlach mieszkaniowych itp.

Wykaz istniejących i projektowanych gminnych oczyszczalni ścieków, wg danych przekazanych przez Gminy w marcu 2021 r.

Lp.	Nazwa gminy	Lokalizacja oczyszczalni na terenie Gminy
1	Bieliny	– Bieliny (planowana rozbudowa)
2	Bodzentyń	– Bodzentyń w trakcie rozbudowy i modernizacji, planowany termin zakończenia prac 30.06.2021 r. – Święta Katarzyna przebudowana i rozbudowana 2019 r. – Wola Szczygiełkowa planowana do przebudowy w latach 2023 - 2024
3	Chęciny	– Radkowice
4	Chmielnik	– Chmielnik – Piotrkowice planowana modernizacja w 2023 r.
5	Daleszyce	– Daleszyce w trakcie rozbudowy – Szczecno przewidziana do przebudowy/modernizacji w 2021 r. – Marzysz w trakcie modernizacji
6	Górno	– Cedzyna – Skorzeszyce
7	Łągów	– Łągów – Zbelutka planowany termin rozpoczęcia budowy 2023 r.
8	Łopuszno	– Eustachów oddana do użytkowania w 2019 r. – Lasocin – 2 zbiorcze oczyszczalnie (30 + 50 RLM)
9	Masłów	– brak – mieszkańcy Gminy obsługiwani są przez oczyszczalnię w Sitkówce
10	Miedziana Góra	– Laskowa w msc. Kostomłoty Drugie rozbudowana w 2020 r.
11	Mniów	– Mniów przewidziana do rozbudowy w III kwartale 2021 r.
12	Morawica	– Brzeziny
13	Nowa Słupia	– Nowa Słupia przewidziana do rozbudowy w latach 2021 - 2023 – Rudki <i>Planowane do budowy w miejscowości:</i> – Mirocice w latach 2021 – 2023 – Bartoszewiny w latach 2021 – 2023 – Paprocice w latach 2023 - 2030
14	Nowiny	– Sitkówka oczyszczalnia miejska obsługująca m. Kielce, gm. Nowiny, Masłów i część gm. Chęciny
15	Piekoszów	– Piekoszów przewidziana do rozbudowy

16	Pierzchnica	<ul style="list-style-type: none"> - Pierzchnica w trakcie rozbudowy - Drugnia - Skrzelczyce
17	Raków	<ul style="list-style-type: none"> - Raków przewidziana do modernizacji w 2021 r. - Chańcza
18	Strawczyn	<ul style="list-style-type: none"> - Strawczyn - Korczyn oddana do eksploatacji w 2020 r.
19	Zagnańsk	<ul style="list-style-type: none"> - Bartków - Barcza

Wraz z budową, rozbudową czy modernizacją oczyszczalni ścieków, w powiecie kieleckim wzrasta systematycznie, co obrazuje tabela poniżej, procent zwodociągowania i skanalizowania gmin.

Procent zwodociągowania i skanalizowania gmin powiatu kieleckiego wg danych przekazanych przez Gminy – stan na 31.12.2020 r.

Lp.	Nazwa gminy	Procent zwodociągowania	Procent skanalizowani
1	Bieliny	100,00	62,00
2	Bodzentyn	99,00	54,00
3	Chęciny	99,00	36,00
4	Chmielnik	99,30	76,45
5	Daleszyce	99,00	58,00
6	Górno	99,00	48,00
7	Łągów	100,00	48,40
8	Łopuszno	100,00	15,00
9	Maslów	99,00	95,00
10	Miedziana Góra	95,00	60,00
11	Mniów	99,00	41,00
12	Morawica	99,00	90,00 (98,28 w aglomeracji)
13	Nowa Słupia	98,00	55,60
14	Nowiny	95,20	99,10
15	Piekoszów	99,00	45,00
16	Pierzchnica	99,00	35,27
17	Raków	96,00	33,00
18	Strawczyn	100,00	95,00
19	Zagnańsk	98,80	85,56

Jak wynika z tabeli, wszystkie Gminy mają bardzo wysoki stopień zwodociągowania, a 4 z nich: Bieliny, Łągów, Łopuszno i Strawczyn, osiągnęły 100 % na koniec 2020 r. Najwyższy natomiast stopień skanalizowania posiada Gmina Nowiny, Masłów, Morawica i Strawczyn. Widoczna jest jednak także dysproporcja pomiędzy stopniem zwodociągowania

a skanalizowania gmin, jak to ma miejsce np. w Gminie Łopuszno. Stan ten na ulegać będzie na pewno poprawie z uwagi na oddaną do eksploatacji w 2019 r. oczyszczalnię ścieków w Eustachowie i planowaną przez Gminę budowę/rozbudowę systemu kanalizacji sanitarnej. Na terenie Gminy Łopuszno trwają także prace związane z budową 100 przydomowych oczyszczalni ścieków w systemie zaprojektuj i wybuduj.

Wszystkie Gminy prowadzą lub planują rozbudowę zbiorczego systemu kanalizacji.

Ad.6. GOSPODAROWANIE ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI

Kontrola realizacji koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż.

W 2019 – 2020 r., nie przeprowadzono kontroli realizacji koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż z uwagi, że w związku ze zmianą przepisów prawa dot. m.in. kontroli przedsiębiorcy (ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Prawo Przedsiębiorców), żaden przedsiębiorca po przeprowadzeniu analizy ryzyka dla działalności, nie został zakwalifikowany do kontroli. Nie było również zgłoszeń nadzoru górniczego o nieprawidłowościach w ruchu zakładów górniczych należących do starosty.

W 2019 roku przeprowadzono natomiast oględziny wyrobiska górniczego Kopalin „Suków II-1” z uwagi na rzeczenie się koncesji przez przedsiębiorcę (w konsekwencji sprawę umorzono, a koncesja została w 2020 roku przeniesiona na inny podmiot). Natomiast w 2020 r. przeprowadzono oględziny złoża „Sosnowica” w związku z wygaśnięciem koncesji i nałożono na przedsiębiorcę obowiązki z zakresu ochrony środowiska, których wykonanie zostanie skontrolowane w roku bieżącym.

Ad. 7. OCHRONA GLEB

Identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz sporządzenia wykazu zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska.

Zgodnie z przepisami (ustawa Prawo ochrony środowiska), zadaniem starosty jest dokonywanie identyfikacji potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, sporządzenie ich wykazu oraz przekazanie go do regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Przez historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi rozumie się zanieczyszczenie powierzchni ziemi, które zaistniało przed dniem 30 kwietnia 2007 r. lub wynika z działalności, która została zakończona przed dniem 30 kwietnia 2007 r. a także szkodę w środowisku w powierzchni ziemi, która została spowodowana przez emisję lub zdarzenie, od którego upłynęło więcej niż 30 lat.

Realizując ww. zadanie (praca bieżąca), pracownicy Wydziału Rolnictwa, Leśnictwa i Środowiska, prześledzili materiały archiwalne starostwa oraz geologiczne w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego, zwracali się do WIOŚ w Kielcach jak również wielokrotnie do Gmin z terenu powiatu, o wskazanie i przekazanie ewentualnych informacji oraz danych, dot. potencjalnych historycznych zanieczyszczeniach powierzchni

ziemi. Przekazywane informacje były szczegółowo analizowane i wyjaśniane. Najczęściej Gminy wskazywały miejsca dawnych nielegalnych składowisk odpadów, które są zrekultywowane lub w trakcie rekultywacji i objęte monitoringiem lub obszary po zlikwidowanych przedsiębiorstwach, ale na których nadal prowadzona jest działalność. W żadnym ze wskazanych przypadków/miejsc nie zachodziła konieczność wykonania wstępnych badań zanieczyszczenia gleby i ziemi, na które w budżecie powiatu zabezpieczone zostały środki finansowe.

Ad.8. OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU

1. Nasadzanie drzew i krzewów miododajnych na terenie powiatu kieleckiego.

Zmieniający się krajobraz oraz coraz liczniejsza zabudowa powoduje, że wiele roślin miododajnych, zwanych też pszczelarskimi lub pożytkowymi i związanych z nimi owadów (pszczoł, trzmieli, motyli), traci swoje siedlisko i bezpowrotnie znika z naszego otoczenia. Do takiej sytuacji przyczynia się także przemysłowa działalność człowieka, zmiany w systemie uprawy roślin powodujące zanik naturalnej bioróżnorodności, stosowanie pestycydów w rolnictwie, sadownictwie i leśnictwie. Stanowi to olbrzymie zagrożenie dla człowieka, gdyż większość roślin występujących na Ziemi wymaga zapylenia przez owady.

Zaistniała sytuacja zachęciła Powiat Kielecki do podjęcia działań na rzecz ochrony owadów zapylających i od roku 2014 prowadzone są nasadzenia drzew i krzewów miododajnych na terenie powiatu kieleckiego, przy szkołach i innych miejscach publicznych lub przekazywane są osobom prywatnym, głównie pszczelarzom. Na przestrzeni tych lat Gminy zakupiły 20 494 sadzonek, co obrazuje jak bardzo jest to ważny czynnik tworzenia alternatywnych środowisk dla wielu rzadkich gatunków i wzrostu populacji wszystkich owadów zapylających, w tym gatunków chronionych. Szczególne znaczenie mają drzewa, które posiadają dużą wydajność nektarową, a z uwagi na swoją trwałość, przynoszą efekty przez długie lata.

W celu uniknięcia wprowadzenia gatunków obcego pochodzenia oraz silnie inwazyjnych, nawiązaliśmy współpracę z Mazowiecko-Świętokrzyskim Towarzystwem Ornitologicznym z siedzibą przy Kozienickim Parku Krajobrazowym, które w roku 2014, 2015 i 2020, zaakceptowało listę drzew i krzewów miododajnych przeznaczonych do nasadzeń i pozytywnie odniosło się do prowadzonych przez Starostwo działań.

W 2019 r. z dotacji skorzystały wszystkie Gminy, które za kwotę 44 601,20 zł zakupiły 1 970 sztuk sadzonek, a w 2020 r. za kwotę 44 449,99 zł - 18 Gmin (Gmina Chęciny nie ubiegała się o środki), zakupiło 1 542 sztuk sadzonek.

Zadanie to ujęte „Programie ochrony środowiska dla Powiatu Kieleckiego na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2025”, kontynuowane będzie poprzez „Program ochrony środowiska dla Powiatu Kieleckiego na lata 2021-2025 z perspektywą do roku 2029”,

„Strategię Rozwoju Powiatu Kieleckiego” oraz System Zarządzania Jakością w Starostwie Powiatowym w Kielcach.

W bieżącym roku wszystkie Gminy złożyły wnioski o udzielenie pomocy finansowej – rozdysponowano kwotę 45 000,00 zł. Wielkość środków wykorzystanych przez Gminy oraz liczba zakupionych sadzonek, będzie znana w październiku/listopadzie br.

2. *Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno - konserwacyjne zieleni przydrożnej.*

Powiatowy Zarząd Dróg w Kielcach nie wykonywał tego zadania, prowadził jedynie prace pielęgnacyjno- konserwacyjne zieleni przydrożnej. Cięcia sanitarne zieleni wysokiej polegały przede wszystkim na usuwaniu pędów, gałęzi i konarów chorych, martwych oraz połamanych, szczególnie po zimie lub po gwałtownych burzach z obfitymi ulewami i silnymi porywami wiatru. Cięcia techniczne wzdłuż ciągów komunikacyjnych, wykonywane były w celu zapewnienia bezpieczeństwa użytkownika tras komunikacyjnych, widoczności znaków drogowych, na łukach oraz likwidacji zagrożenia na skutek obłamań gałęzi i konarów.

Ad.9. OCHRONA LASÓW

1. *Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzenia lasów prywatnych oraz zwiększenie lesistości poprzez zalesienia.*

Znaczącą rolę w strukturze przyrodniczej powiatu odgrywają lasy, jako główny komponent środowiska tworzący węzły ekologiczne o wybitnych walorach przyrodniczych oraz leśne korytarze ekologiczne, umożliwiające rozprzestrzenianie się gatunków.

W 2019 i 2020 r. Powiat zlecił sporządzenie uproszczonych planów urządzenia lasu i inwentaryzacji stanu lasu w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych, przeznaczając na to zadanie środki z budżetu powiatu. Plany urządzenia lasu obowiązują przez okres 10 lat i określają zasoby lasu oraz ustalają zasady w nim gospodarowania.

W 2019 r. zlecono wykonanie prac urządzeniowych, obejmujących opracowanie uproszczonego planu urządzenia lasu i inwentaryzacji stanu lasu na terenie gmin: Chęciny, Nowiny i Raków (część), na łącznej powierzchni 2 507,81 ha. Koszt opracowania wyniósł 97 000,00 zł.

W 2020 roku opracowano uproszczone plany urządzenia lasu na terenie gmin: Mastów, Nowa Słupia i Raków (część) na obszarze 2 486,03 ha, za kwotę 97 500,00 zł. W bieżącym roku zlecono ww. plany na terenie gminy: Strawczyn Zagnańsk i Daleszyce (część).

2. Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych

Powierzchnia lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa na terenie powiatu kieleckiego wynosiła 17 945 ha (stan na 31.12.2019 r.) oraz 17 971 ha - stan na 31.12.2020 r. Nadzór nad gospodarką leśną w ww. lasach w roku 2019 i 2020 sprawowany był przez 4 pracowników Referatu Rolnictwa i Leśnictwa, którzy w wyznaczone dni pełnią dyżury w urzędach gmin, podczas których przyjmują interesantów (raz lub dwa razy w miesiącu). Ponadto w każdy piątek dyżurują w siedzibie Starostwa Powiatowego w Kielcach.

W ramach nadzoru nad przedmiotowymi lasami do ich zakresu czynności należy m.in.:

- nakazywanie wykonania obowiązków i zadań, jeżeli właściciel lasu nie wykonuje obowiązków określonych w art. 13 ustawy o lasach albo nie wykonuje zadań zawartych w uproszczonym planie urządzenia lasu lub decyzji, o której mowa w art. 19 ust. 3 ustawy o lasach,
- cechowanie drewna pozyskanego w lasach oraz wystawianie właścicielowi lasu dokumentu stwierdzającego legalność pozyskania drewna,
- dokonywanie oceny udatności upraw.

W 2019 r. pracownicy nadzorowali niżej wymienione zadania z hodowli lasu:

- 1) odnowienie powierzchni leśnej:
  - sztuczne na powierzchni ok. 6,50 ha (halizn i płazowin),
  - naturalne na powierzchni ok. 44,50 ha;
- 2) poprawki i uzupełnienia na powierzchni ok. 10 ha;
- 3) pielęgnowanie lasu:
  - upraw i młodników na powierzchni ok. 42 ha,
  - trzebieże na powierzchni ok. 1 500 ha;

W 2019 roku poświadczili legalność pozyskania 10 309 m³ drewna (z tego: grubizna iglasta – 8 322 m³, liściasta – 1 987 m³), a latem i jesienią dokonali oceny udatności upraw założonych w latach 2015-2016, na łącznej powierzchni 9,18 ha.

W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, na terenie powiatu kieleckiego w 2019 r. zalesiono powierzchnię 11,57 ha (dot. wniosków złożonych w Biurze Powiatowym ARiMR w Kielcach).

W 2020 r. pracownicy nadzorowali niżej wymienione zadania z hodowli lasu:

- 1) odnowienie powierzchni leśnej:
  - sztuczne na powierzchni ok. 27 ha (halizn i płazowin),
  - naturalne na powierzchni ok. 47,50 ha;
- 2) poprawki i uzupełnienia na powierzchni ok. 8 ha;
- 3) pielęgnowanie lasu:
  - upraw i młodników na powierzchni ok. 40 ha,
  - trzebieże na powierzchni ok. 1 250 ha;

W ubiegłym roku poświadczyli legalność pozyskania 10 868 m³ drewna (z tego: grubizna iglasta – 8 809 m³, liściasta – 2 059 m³). Latem i jesienią 2020 r. dokonali również oceny udatności upraw założonych w latach 2017-2018, na łącznej powierzchni 9,59 ha.

W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, na terenie powiatu kieleckiego w 2020 r. zalesiono powierzchnię 4,69 ha (dot. wniosków złożonych w Biurze Powiatowym ARiMR w Kielcach).

Nadmienić należy, że z godnie z założeniami wojewódzkiego „Programu Zwiększania Lesistości”, w latach 2001-2020 zalesieniem planuje się objąć powierzchnię ponad 54 tys. ha gruntów rolnych (średnio 2700 ha/rok). Największe preferencje zalesieniowe z naszego powiatu uzyskały gminy: Chęciny, Daleszyce, Morawica, Piekoszków i Raków. Przy ocenie wzięto pod uwagę takie kryteria jak: udział gleb najsłabszych, rzeźba terenu, potrzeby ochrony wód podziemnych, zagrożenia erozją wodną, niska lesistość, deficyt wody, obszary chronione, zlewnie chronione, obszary rekreacyjne, zagrożenia warunków życia ludności.

Ad.10. POWAŻNIE AWARIE

Doposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnej w nowoczesny sprzęt.

W powiecie kieleckim funkcjonuje 116 jednostek OSP (wg danych ze strony internetowej Komendy Miejskiej PSP w Kielcach). W ramach Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego działa 49 jednostek OSP. Poza KSRG funkcjonuje 69 Ochotniczych Straży Pożarnej. Na potencjał bojowy OSP z KSRG składa się m.in.: 101 pojazdów ratowniczo –gaśniczych, 183 pompy (szlamowe, pływające), 36 zestawów narzędzi hydraulicznych, 121 pilarek spalinowych, 83 agregaty prądotwórcze, 172 aparaty ochrony dróg oddechowych.

Działania OSP z KSRG OSP wspierają jednostki działające poza systemem, które dysponują łącznie 59 samochodami (w tym 7 ciężkich, 22 średnie i 30 lekkich różnych typów). Duża część tych jednostek ma wyposażenie na dobrym poziomie, a wyszkoleniem i gotowością operacyjną dorównuje jednostkom włączonym do KSRG. Jednostki OSP stanowią nie tylko podstawową ale i jedyną formację ratowniczą na terenach gmin na wypadek zagrożeń hydrologicznych spowodowanych działaniem sił przyrody takich jak powódzie i podtopienia, silne wiatry, huragany, śnieżyce.

Powiat uznając rangę OSP, doposaża poszczególne jednostki w miarę posiadanych możliwości finansowych.

2019 rok:

kwota	przeznaczenie
5 000,00 zł	wsparcie finansowe dla Gminy Nowa Słupia na zakup masztu oświetleniowego z najaśnicami LED dla OSP we Włochach.
5 000,00zł	pomoc finansowa dla Miasta i Gminy Morawica. Dotacja została wykorzystana na zakup pompy szlamowej dużej wydajności z silnikiem spalinowym dla jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Brudzowie dla poprawy gotowości operacyjnej ww. jednostki na wypadek miejscowych zagrożeń.

2 000,00 zł	pomoc finansowa dla Gminy Strawczyn z przeznaczeniem dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Promniku na zakup sprzętu ochrony dróg oddechowych – 2 szt. aparatów powietrznych celem uzupełnienia normatywu.
2 800,00 zł	pomoc finansowa dla Gminy Miedziana Góra na zakup 2 szt. radiostacji przenośnych z ładowarkami samochodowymi dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Kostomłotach Drugich celem polepszenia skuteczności działań poprzez poprawy łączności.

W roku 2020, ze względu na nieplanowane wydatki spowodowane trwającą epidemią i usuwaniem skutków pożaru miejsca magazynowania odpadów niebezpiecznych w Nowinach przy ul. Perłowej 18, powstałego 19.04.2020 r., Zarząd Powiatu w Kielcach nie miał możliwości dofinansowania kosztów wyposażenia Ochotniczych Straży Pożarnych, do których pokrycia zobowiązana jest w pierwszej kolejności Gmina. Udzielono jedynie wsparcia dla OSP w Miedzianej Górze w wysokości 3 000,00 zł na zakup zestawu sprzętu ratownictwa medycznego z zestawem szyn Kramera i deską ortopedyczną.

W celu zapewnienia wysokiej gotowości operacyjnej OSP w powiecie kieleckim, w 2020 r. zrealizowano następujące szkolenia strażaków ochotników: 3 szkolenia podstawowe strażaków ratowników OSP (45 osób z KSRG, 44 osoby spoza KSRG) i 1 szkolenie naczelników OSP (9 osób z KSRG, 6 osób spoza KSRG). Łącznie na 4 szkoleniach przeszkolono 104 osoby (54 osoby z KSRG i 50 osób spoza KSRG). W programie szkoleń były zawarte m.in. zagadnienia z zakresu likwidacji zagrożeń hydrologicznych.

Nadmienić należy, że dotacja z budżetu MSWiA dla jednostek z terenu powiatu kieleckiego włączonych do KSRG stanowiła w 2020 r. łącznie kwotę: 834 200 zł. Dla jednostek powiatu kieleckiego nie włączonych do KSRG, MSWiA przeznaczyło kwotę 308 038 zł. W ramach kampanii „Bitwa o wozy” za najlepszą frekwencję wyborczą w województwie świętokrzyskim, średni samochód gaśniczy o wartości 800 000 zł otrzymała OSP w Woli Kopcowej gm. Masłów.

W ramach dotacji z MSWiA, z wykorzystaniem środków z NFOŚiGW przy udziale własnym gmin, zakupiono samochody dla następujących jednostek OSP:

- średnie (GBA) – Ciekoty, Grzymałków, Samsonów, Smyków i Niewachłów-Kielce,
- lekkie (GLBA) – Śladków Mały i Zbrza.

Stan doposażenia OSP systematycznie ulega poprawie. Szczególne znaczenie ma zakup nowoczesnych wielozadaniowych średnich samochodów pożarniczych, dających możliwość interwencji ratowniczych w perspektywie kilkunastu najbliższych lat. W jednostkach OSP włączonych do KSRG następuje wymiana specjalistycznego sprzętu ratowniczego na sprzęt nowszej generacji o lepszych parametrach, a wycofany sprawny sprzęt przekazywany jest do pozostałych jednostek na terenie gminy, co zwiększa potencjał ratowniczy jednostek OSP w gminach i powiecie. Wyraźnej poprawie uległ również stan wyposażenia OSP w sprzęt ratownictwa medycznego, który ma zastosowanie nie tylko we wszelkiego rodzaju akcjach

ratowniczych wywołanych zagrożeniami hydrologicznymi ale również w zdarzeniach spowodowanych rozwojem cywilizacyjnym.

W ramach zabezpieczenia przed zanieczyszczeniem gleb a w szczególności wód podziemnych oraz powierzchniowych, w 2019 i 2020 r., przekazano Komendzie Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Kielcach, środki z budżetu powiatu – po 20 000,00 zł, na zakup sorbentów i neutralizatorów niezbędnych do likwidacji zanieczyszczeń i skażeń (głównie substancji ropopochodnych), powstałych w wyniku wypadków i kolizji na drogach na terenie powiatu kieleckiego. Ogółem za ww. kwotę zakupiono 13 400,00 kg sorbentów. W bieżącym roku przekazano KMPSP w Kielcach pomoc finansową w wysokości 25 000,00 zł.

Ad.11. EDUKACJA EKOLOGICZNA

Realizacja Programu edukacji ekologicznej dla Powiatu Kieleckiego pn. „Dla Ziemi dla siebie” o zróżnicowanej tematyce.

Systematycznie od 2004 r., kontynuowany jest Program edukacji ekologicznej dla Powiatu Kieleckiego pn. „Dla Ziemi, dla siebie”, który cieszy się niestabnym zainteresowaniem uczniów, ich nauczycieli oraz opiekunów. W roku szkolnym 2018/2019, bezpośrednimi działaniami objęto 2 270 osób, a w roku szkolnym 2019/2020 – 2 192 osoby. Głównym celem Programu, jest stałe poszerzanie wiedzy mieszkańców powiatu kieleckiego o elementach środowiska naturalnego i formach ochrony przyrody, wzbudzanie poczucia odpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego, troski o najbliższe otoczenie, jak również promowanie i rozwijanie nawyku segregacji odpadów.

W XV edycji (rok szkolny 2018/2019), przeprowadzono zbiórkę surowców wtórnych oraz dwa konkursy plastyczne:

a) Konkurs plastyczny pt. „Mały Ekolog to ja”.

Konkurs adresowany był do najmłodszych mieszkańców powiatu kieleckiego (przedszkolaki – dzieci 5-6 letnie, uczniowie klas 0 i klas I-III szkół podstawowych), którzy wykonali plakat, tematycznie związany z ekologią. Konkurs miał na celu zapoznać dzieci z kolorami, wyglądem i opisem pojemników na różne odpady, wytłumaczyć znaczenia słowa recykling, wyjaśnić kim jest ekolog, na czym polega jego działalność oraz zachęcić do bycia ekologiem. Dzieci dowiedziały się także na czym polega szkodliwe działanie człowieka w stosunku do przyrody, dostrzegły konieczność segregowania odpadów i zaangażowały się do prac na rzecz ochrony środowiska w najbliższym otoczeniu. Uczestnicy konkursu wykonali plakaty, na których przedstawili w jaki sposób mogą chronić przyrodę. Prace zrobione były w różnej technice, inspirowane przyrodą i ekologią, wzbogacone dodatkami surowców wtórnych, roślin, kolorowych liści, gałęzi drzew liściastych i iglastych. Duża ilość prac zawierała hasła związane z ekologią: „Kiedy śmieci segregujemy to przyrodę szanujemy”, „Na ochronie środowiska świat dokoła zyska, „Ekołudek mały kocha czysty świat cały” czy „Segregujmy śmieci, bo się świat rozleci”.

Na konkurs ogółem wpłynęły 54 prace z 26 placówek oświatowych, w tym: 18 prac z oddziałów przedszkolnych i klas „0”, oraz 36 prac ze szkół podstawowych klas I-III.

Konkurs rozstrzygnięto w dwóch kategoriach wiekowych tj.: przedszkoli (grupa 5, 6 latków) i klas „0” oraz szkół podstawowych (klas I-III).

Prace wyeksponowane zostały w siedzibie Starostwa i wzbudzały bardzo duże zainteresowanie wśród pracowników, klientów jak i mediów.

Laureatom konkursu w poszczególnych kategoriach wiekowych, przyznano cenne, również pod względem merytorycznym nagrody.

b) Konkurs pt. „Segreguj razem z nami – butelki typu PET oraz papier”.

Do udziału w konkursie zgłosiło się 31 szkół podstawowych z terenu powiatu kieleckiego, z czego 21 placówek oświatowych udokumentowało przeprowadzenie ww. konkursu. Konkurs został przeprowadzony w kategorii grupowej oraz kategorii indywidualnej. W kategorii grupowej oceniano przedłożone przez szkoły podstawowe dokumenty potwierdzające sposób przeprowadzenia konkursu, tj.:

- zestawienia ogółem zebranych przez uczniów ilości surowców wtórnych (kg/szt.);
- listy pięciu najlepszych „zbieraczy” wytypowanych przez poszczególne szkoły;
- dokumenty potwierdzające odbiór przez uprawnione jednostki, zebranych przez uczniów surowców wtórnych – makulatura oraz butelki plastikowe typu PET.

Laureatów grupowych wyłoniono na podstawie ilości zebranych odpadów przez szkołę, natomiast w kategorii indywidualnej oceniano, którzy uczniowie ze szkół biorących udział w konkursie, osiągnęli najlepszy efekt w zbieraniu surowców wtórnych i zebrali największą ich ilość. Ogólnie wszyscy uczestnicy zebrali **83 565,00 kg** odpadów, w tym: papieru – 81 373,00 kg i butelek typu PET – 2 192,00 kg.

Laureaci konkursu otrzymali nagrody rzeczowe w kategorii grupowej oraz sprzęt sportowy i elektroniczny w kategorii indywidualnej. Ponadto, każdy uczestnik konkursu otrzymał przydział zeszytów z nadrukiem na okładce o tematyce ekologicznej, promującej zbiórkę surowców wtórnych. W sumie rozdano 8 000 sztuk zeszytów.

c) Konkurs plastyczny pt. „EKO – dekoracja”.

Uczestnikami konkursu byli uczniowie szkół podstawowych kl. VII – VIII, III gimnazjum oraz ponadpodstawowych z terenu powiatu kieleckiego.

Konkurs miał na celu rozpropagowanie idei proekologicznego stylu życia, zachęcanie do twórczego wykorzystywania materiałów recyklingowych oraz rozwijanie kreatywności i wyobraźni uczestników. Uczniowie zaprojektowali i wykonali ozdoby z materiałów ekologicznych bądź surowców wtórnych, w sposób bezpieczny dla użytkowników. Każdy uczeń mógł zgłosić do konkursu tylko jedną pracę, wykonaną dowolnie wybraną techniką plastyczną i artystyczną, z wykorzystaniem surowców wtórnych np.: papieru, tektury, plastiku, szkła, tkanin, sznurków konopnych i innych, lub materiałów naturalnych: drewno,

siano, słoma, szyszki, ziarna zbóż, pestki owoców, itd. Na konkurs wpłynęły 44 prace z 13 placówek oświatowych.

Nagrodzeni uczniowie otrzymali sprzęt sportowy oraz radiowy.

Całkowity koszt Programu w roku szkolnym 2018/2019 wyniósł **26 990,14 zł**. Na jego realizację otrzymano dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach w wysokości **17 999,72 zł** (66,69 %), pozostałe koszty w kwocie do **8 990,42 zł**, zostały pokryte z budżetu powiatu.

W XVI edycji (rok szkolny 2019/2020), przeprowadzono zbiórkę surowców wtórnych, konkurs plastyczny oraz fotograficzny:

a) Konkurs plastyczny pt. „Zabawka z surowców wtórnych”.

Konkurs kierowany był do dzieci z oddziałów przedszkolnych i klas „0”, oraz uczniów klas I-III ze szkół podstawowych. Najmłodszy mieszkańcy powiatu wykonali zabawkę z surowców wtórnych: plastikowych opakowań, folii, makulatury, puszek, kapsli, kartonów oraz skrawków materiałów.

W ramach konkursu zostały poruszone zagadnienia dotyczące zasad prawidłowej segregacji odpadów komunalnych oraz ich powtórnego wykorzystania. Dzieci poznały rodzaje opakowań i czas, po którym ulegną one rozkładowi, a nauczyciele wskazali korzyści jakie płyną dla środowiska z zastąpienia jednorazówek opakowaniami wielokrotnego użytku. Dowiedziały się jaki sens ma codzienna segregacja śmieci, dlaczego te działania są tak ważne, dlaczego pojemniki mają różne kolory, co ma się znajdować w każdym z nich i w jaki sposób można wykorzystywać odpady. Poznały także znaczenie słowa recykling (ze starego na nowe). Przedszkolaki i najmłodszy uczniowie zaskoczyli pomysłowością i do siedziby starostwa przyniesiono lalki, samochody, domki, zamki, kuchenki, samochody, roboty, gry planszowe oraz przeróżne postacie z bajek wykonane dowolną techniką plastyczną. Ogółem na konkurs wpłynęło 96 prac z 48 placówek oświatowych, w tym: 33 prace z oddziałów przedszkolnych i klas „0”, oraz 63 prace ze szkół podstawowych klas I-III, które zostały wyeksponowane i wzbudzały duże zainteresowanie wśród pracowników oraz klientów. Laureatom konkursu w poszczególnych kategoriach wiekowych, przyznano cenne, również pod względem merytorycznym nagrody.

b) „Segreguj razem z nami - butelki typu PET oraz papier”.

Wzorem lat ubiegłych, w konkursie uczestniczyli uczniowie ze szkół podstawowych. Został on przeprowadzony w kategorii grupowej i indywidualnej, a jego celem było promowanie działań służących ochronie środowiska, proekologicznych zachowań oraz idei zdrowej i czystej Ziemi. Poprzez konkurs uczniowie przypomnieli sobie, że recykling zmniejsza ilość odpadów na składowiskach oraz oszczędza surowce i energię. Do udziału w konkursie zgłosiły się 32 szkoły podstawowe z czego tylko 8 placówek, z uwagi na pandemię COVID-19, udokumentowało przeprowadzenie ww. konkursu. Ogólnie wszyscy uczestnicy zebrali 70 857,40 kg odpadów, w tym: papieru – 68 257,00 kg a butelek typu PET – 2 600,40 kg.

Rekordzistą w kategorii grupowej został Zespół Placówek Oświatowych w Jaworzni gm. Piekoszków, który zebrał 22 598,00 kg odpadów. Natomiast najlepszym zbieraczem w kategorii indywidualnej okazał się uczeń z Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Cedzynie, który przyniósł 5 867 kg odpadów (5 800 kg makulatury i 67 kg butelek typu PET).

Laureaci konkursu otrzymali nagrody rzeczowe w kategorii grupowej oraz sprzęt sportowy w kategorii indywidualnej. Ponadto, każdy uczestnik konkursu otrzymał przydział zeszytów z nadrukiem na okładce o tematyce ekologicznej, promującej zbiórkę surowców wtórnych. W sumie rozdano 8 000 sztuk zeszytów.

c) Konkurs fotograficzny „Przyroda powiatu kieleckiego zimą i wiosną w obiektywie”.

Adresatami konkursu byli uczniowie szkół podstawowych kl. VII –VIII, ponadpodstawowych oraz powiatowych młodzieżowych ośrodków wychowawczych z terenu powiatu kieleckiego. Konkurs miał na celu zmobilizowanie uczniów do jeszcze bardziej aktywnego działania w celu zachowania piękna otaczającej nas przyrody i krajobrazu oraz do aktywności turystycznej i sportowej na terenie powiatu kieleckiego, związanej z bezpośrednim kontaktem z przyrodą. Uczestnicy konkursu wykonując fotografie mogli w najbliższym otoczeniu/regionie, poznać świat roślin, zwierząt, walory krajobrazowe, wartości historyczne i kulturowe, a tym samym pogłębili swoją wiedzę o powiecie kieleckim. Ważną ideą konkursu było również rozwijanie wrażliwości emocjonalnej, rozbudzanie i pogłębianie zainteresowań przyrodniczych oraz wyzwolenie chęci działania na rzecz ochrony środowiska. Na konkurs ogółem wpłynęło 26 prac od 13 uczestników konkursu z 13 placówek oświatowych. Nagrodzeni uczniowie otrzymali sprzęt sportowy.

Całkowity koszt Programu w roku szkolnym 2019/2020 wyniósł **26 587,10 zł**. Na jego realizację otrzymano dofinansowanie z WFOŚiGW w Kielcach w wysokości **17 640,87 zł** (66,35 %). Pozostałe koszty - **8 946,23 zł**, zostały pokryte z budżetu powiatu.

Zarząd Powiatu w Kielcach uchwałą Nr 155/342/2020 z dnia 13 listopada 2020 roku, przyjął do realizacji Program edukacji ekologicznej dla Powiatu Kieleckiego pn. „Dla Ziemi, dla siebie”, w roku szkolnym 2020/2021, w ramach którego przewidziano przeprowadzenie dwóch konkursów plastycznych:

1. **„Przyjaciele zwierząt”** adresowany do dzieci w wieku 5 i 6 lat, uczniów klas „0” oraz klas I – III ze szkół podstawowych z terenu powiatu kieleckiego oraz
2. **Oszczędzam wodę – walczę z suszą”** skierowany do uczniów szkół: podstawowych kl. IV-VIII, ponadpodstawowych oraz powiatowych młodzieżowych ośrodków wychowawczych z terenu powiatu kieleckiego (z wyłączeniem uczniów z klas maturalnych).

Konkurs **„Przyjaciele zwierząt”** został już przeprowadzony i 26 marca br. odbyło się uroczyste wręczenie nagród jego laureatom. Celem konkursu było wzbudzenie chęci poznania i obserwacji zwierząt dziko żyjących oraz udomowionych (także gospodarskich), rozwinięcie poczucia odpowiedzialności za los zwierząt i zachęcenie do działania na rzecz ich obrony. W ramach konkursu zostały poruszone takie zagadnienia jak: opieka nad

zwierzętami, problem bezdomności zwierząt i jego przyczyny czy możliwość pomocy zimą podczas zdobywania pokarmu. Konkurs miał przede wszystkim kształtować poczucie odpowiedzialności i troski o los wszystkich żywych organizmów. Efektem końcowym było zrobienie plakatu lub pracy przestrzennej. Ogółem na konkurs wpłynęły 44 prace (19 z oddziałów przedszkolnych i klas „0” oraz 25 ze szkół podstawowych klas I-III), wykonane różną techniką a na wielu z nich pojawiły się hasła w obronie zwierząt: „Nie krzywdź”, „Nie kupuj, adoptuj”, „Dbaj o zwierzęta”, „Pies to nie zabawka”, „Bądź przyjacielem zwierząt”.

Konkurs „*Oszczędzam wodę – walczę z suszą*” skierowany do uczniów szkół podstawowych kl. IV-VIII, ponadpodstawowych oraz powiatowych młodzieżowych ośrodków wychowawczych z terenu powiatu kieleckiego (z wyłączeniem uczniów z klas maturalnych). Prace oceniane były w dwóch grupach wiekowych: szkoły podstawowe klasy IV-VII oraz szkoły podstawowe klasa VIII i szkoły ponadpodstawowe. Konkurs miał na celu zwrócenie uwagi uczniów na: rolę wody w życiu człowieka, roślin i zwierząt, ugruntować ich wiedzę na temat oszczędzania wody, zachęcić do kreatywnego oszczędzania i dbania o jej czystość oraz do propagowania dobrych praktyk związanych z oszczędzaniem wody w życiu codziennym.

Na konkurs wpłynęło 114 prac w grupie wiekowej SP klasy IV – VII oraz 19 prac z klas VIII SP, szkół ponadpodstawowych oraz PMOW, z których 10 maja br. komisja konkursowa wyłoniła 10 laureatów w pierwszej grupie wiekowej i 5 laureatów w drugiej grupie wiekowej. Uroczyste wręczenie nagród przewidziano w czerwcu.

Zakładany koszt przeprowadzenia XVII edycji Programu edukacji ekologicznej to ok. 14 000,00 zł. Program realizowany będzie ze środków budżetu powiatu oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach.

W bieżącej edycji Programu zrezygnowano z przeprowadzenia konkursu „Segreguj razem z nami - butelki typu PET oraz papier”, z uwagi na istniejący na rynku problem z odbiorem od szkół surowców wtórnych i koniecznością, w wielu przypadkach, ponoszenia przez nie kosztów z tego tytułu.

Ad.12. GOSPODARKA ODPADAMI.

Usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów powiatowych i jednostek podległych.

Zgodnie z inwentaryzacją z 2016 roku, wyroby zawierające azbest (w formie pokrycia dachowego), znajdowały się w następujących jednostkach Powiatu Kieleckiego:

1. Dom Pomocy Społecznej w Łagiewnikach.
2. Powiatowy Zarząd Dróg w Kielcach - wiata w Obwodzie Drogowym w Łagowie.
3. Powiatowy Zespół Szkół w Bodzentynie.
4. Powiatowy Zespół Szkół w Chmielniku.
5. Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Podzamczu.

Aktualnie:

- ad.1. Dom Pomocy Społecznej w Łagiewnikach w sierpniu 2016 roku zakończył zadanie związane z wymianą pokrycia dachowego. Eternit został oddany do utylizacji zgodnie z kartą przekazania odpadów. Inwestycja pokryta została ze środków budżetu powiatu.
- ad. 2. Powiatowy Zarząd Dróg w Kielcach w 2017 roku wykonał nowe pokrycie dachowe na wiacie w obwodzie drogowym w Łagowie. Usunięto 250 m² płyt azbestowych. Łączny koszt robót wyniósł 21 500,00 zł i został pokryty z budżetu.
- ad. 3. Powiatowy Zespół Szkół w Bodzentynie, w 2020 roku, w związku z wyburzeniem budynku gospodarczego, usunął i zutylizował 195 m² eternitowego pokrycia dachowego.
- ad. 4. Powiatowy Zespół Szkół w Chmielniku – usunął w czerwcu 2018 r. pokrycie dachowe zawierające azbest z wiaty magazynowej. Zutylizowano 4,10 Mg eternitu, a łączny koszt prac wyniósł 2 990,00 zł i został pokryty z budżetu szkoły.
- ad. 5. Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Podzamczu w 2016 roku zutylizował 14,25 Mg (1214 m²) wyrobów zawierających azbest: 11,69 Mg (981 m²) - pokrycie dachowe wykonane z płyt falistych azbestowo-cementowych na wiatkach gospodarczych nr 1 i 2 oraz 2,56 Mg (233 m²) – pokrycie dachowe zalegające na paletach. Na realizację ww. zadania uzyskano dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach. Całkowity koszt demontażu, transportu i utylizacji wyrobów zawierających azbest z MOW w Podzamczu wyniósł 13 183,03 zł a kwota dotacji - 8 186,36 zł (62 %).

Podsumowując, w żadnej jednostce powiatowej nie występują już wyroby zawierające azbest.

Wszystkie Gminy z terenu powiatu kieleckiego realizują zadania związane z demontażem, transportem i utylizacją wyrobów zawierających azbest, pochodzących od mieszkańców/przedsiębiorców. Gminy nie zwracały się do Starostwa o dofinansowanie ww. zadania, natomiast występowały o pomoc finansową do Wojewódzkiego oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Wodnej. Poniesione koszty, w tym wysokość udzielonych dotacji z WFOŚiGW w Kielcach oraz NFOŚiGW w Warszawie wraz z ilością usuniętych wyrobów zawierających azbest obrazuje tabela poniżej.

Dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest w 2019 i 2020 r. oraz źródło finansowania, w oparciu o dane uzyskane z Gmin w marcu 2021 roku.

Nazwa gminy	Źródło finansowania WFOŚiGW/NFOŚiGW budżet gminy (zł)	Ilość usuniętego eternitu (Mg)	Źródło finansowania WFOŚiGW/NFOŚiGW budżet gminy (zł)	Ilość usuniętego eternitu (Mg)
	2019 rok	2019 rok	2020 rok	2020 rok
Bieliny	WFOŚiGW – 29 883,26 NFOŚiGW – 29 883,25	243,388	WFOŚiGW – 38 378,55 NFOŚiGW – 38 378,55	202,012
Bodzentyn	WFOŚiGW – 34 785,96 NFOŚiGW – 34 785,96	276,730	WFOŚiGW – 40 108,20 NFOŚiGW – 40 108,20	255,063

Chęciny	WFOŚiGW - 29 123,07 NFOŚiGW - 29 123,06	164,787	WFOŚiGW - 38 842,87 NFOŚiGW - 38 842,88	186,175
Chmielnik	WFOŚiGW - 21 105,70 NFOŚiGW - 21 105,70 budżet gminy - 3 376,90	132,874	WFOŚiGW - 24 138,02 NFOŚiGW - 24 138,02	114,158
Daleszyce	WFOŚiGW - 30 308,40 NFOŚiGW - 30 308,40 budżet gminy - 3,60	220,000	budżet gminy - 99 339,69	201,570
Górno	WFOŚiGW - 59 675,00 NFOŚiGW - 59 675,00 budżet gminy - 10 325,00	170,500	WFOŚiGW - 47 579,00 NFOŚiGW - 47 579,00 budżet gminy - 135,94	154,000
Łągów	WFOŚiGW - 17 905,05 NFOŚiGW - 17 905,05	98,175	WFOŚiGW - 22 545,00 NFOŚiGW - 22 545,00	133,000
Łopuszno	WFOŚiGW - 27 216,00 NFOŚiGW - 27 216,00	150,000	WFOŚiGW - 34 452,00 NFOŚiGW - 34 452,00	200,000
Maslów	WFOŚiGW - 20 834,59 NFOŚiGW - 20 834,58 budżet gminy - 18 042,04	196,304	WFOŚiGW - 16 951,19 NFOŚiGW - 16 951,19 budżet gminy - 14 529,59	138,060
Miedziana Góra	WFOŚiGW - 22 275,00 NFOŚiGW - 22 275,00 budżet gminy - 12 163,43	171,840	WFOŚiGW - 22 275,00 NFOŚiGW - 22 275,00 budżet gminy - 39 130,95	166,900
Mniów	WFOŚiGW - 39 990,46	158,960	WFOŚiGW - 33 470,00 budżet gminy - 6 187,60	108,000
Morawica	WFOŚiGW - 12 514,62 NFOŚiGW - 12 514,61 budżet gminy - 10 726,81	153,330	WFOŚiGW - 26 894,00 NFOŚiGW - 26 894,00 budżet gminy - 23 055,20	237,605
Nowa Słupia	WFOŚiGW - 34 091,55 NFOŚiGW - 34 091,55	158,098	WFOŚiGW - 8 009,66 NFOŚiGW - 8 009,67 budżet gminy - 24 029,01	127,940
Nowiny	WFOŚiGW - 5 852,92 budżet gminy - 8 779,39	44,740	WFOŚiGW - 8 069,60 budżet gminy - 16 928,89	55,139
Piekoszów	WFOŚiGW - 14 460,39 NFOŚiGW - 14 460,39 budżet gminy - 15 126,48	122,190	WFOŚiGW - 33 476,27 NFOŚiGW - 33 476,28	187,095
Pierzchnica	WFOŚiGW - 23 247,50 NFOŚiGW - 23 247,50 budżet gminy - 5 166,80	105,237	WFOŚiGW - 19 485,90 NFOŚiGW - 19 485,90 budżet gminy - 4 820,20	61,860
Raków	-	-	WFOŚiGW - 50 220,00 NFOŚiGW - 50 220,00	173,55
Strawczyn	WFOŚiGW - 30 932,78 NFOŚiGW - 30 932,78 budżet gminy - 575,56	251,420	WFOŚiGW - 34 579,36 NFOŚiGW - 34 579,36 budżet gminy - 5,30	202,899
Zagnańsk	WFOŚiGW - 48 040,29	143,517	WFOŚiGW - 74 547,24	226,170
Razem:		2 962,090		3 131,196

Jak wynika z przedstawionych powyżej informacji, Gminy realizują zadanie określone w Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032. Prowadzą także inwentaryzację wyrobów zawierających azbest z wykorzystaniem Elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej, który stanowi wojewódzka baza danych o wyrobach i odpadach zawierających azbest WBDA (www.bazaazbestowa.gov.pl).

Wszystkie Gminy posiadają login do wojewódzkiej bazy danych o wyrobach i odpadach zawierających azbest, dzięki czemu mogą gromadzić i przetwarzać dane pochodzące z przeprowadzonych inwentaryzacji. Baza prowadzona jest przez Ministerstwa Rozwoju,

Pracy i Technologii, a Powiat ma jedynie dostęp do informacji zawartych w systemie, bez możliwości wprowadzania jakichkolwiek danych czy dokonywania zmian.

Zestawienie tabelaryczne zinwentaryzowanej ilości wyrobów zawierających azbest oraz ilości pozostałej do unieszkodliwienia, w oparciu o dane umieszczone przez Gminy na stronie internetowej Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii „baza azbestowa” - stan na 1.06.2021 r.

Nazwa Gminy	Ilość zinwentaryzowana (kg)	Ilość pozostała do unieszkodliwienia (kg)
Bieliny	10 156 082	8 865 181
Bodzentyn	5 241 282	4 061 787
Chęciny	7 636 730	9 925 464
Chmielnik	7 832 707	6 541 099
Daleszyce	1 200 039	brak danych
Górno	1 163 661	brak danych
Łagów	3 963 885	3 420 128
Łopuszno	9 109 422	8 553 301
Masłów	3 964 481	2 904 026
Miedziana Góra	4 603 741	3 136 960
Mniów	7 136 243	6 651 255
Morawica	5 788 322	5 429 824
Nowa Słupia	5 284 107	5 273 951
Nowiny	1 952 799	1 588 224
Piekoszów	10 714 690	5 286 190
Pierzchnica	4 291 499	4 275 929
Raków	5 843 047	5 225 565
Strawczyn	6 577 762	5 400 738
Zagnańsk	4 649 235	3 058 088

Z powyższej tabeli wynika, że największa ilość wyrobów azbestowych pozostałych do usunięcia, znajduje się w Gminie Bieliny, Łopuszno i Chęciny.

Powiat Kielecki oraz wszystkie Gminy z terenu powiatu, posiadają programy usuwania azbestu. Zgodnie z zapisami Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, zarówno gminne jak i powiatowe programy powinny być aktualizowane. Rada Powiatu w Kielcach Uchwałą Nr VIII/45/2015 z dnia 7 września 2015 roku, przyjęła do realizacji „Aktualizację Programu usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu kieleckiego na lata 2015 – 2022, w perspektywie do roku 2032”.

Część Gmin na przestrzeni ostatnich lat zaktualizowana GPUA natomiast z Gmin Górno, Strawczyn i Zagnańsk, które posiadają programy z 2007 roku, tylko Gmina Strawczyn planuje go zaktualizować. Gminy Górno i Zagnańsk nie podjęły i nie planują takich działań. Należy jednak zaznaczyć, że ww. Gminy posiadają Programy z terminem obowiązywania do roku 2032.

Zestawienie przyjętych do realizacji Gminnych Programów Usuwania Azbestu wg informacji przekazanych przez Gminy.

Nazwa gminy	Rok uchwalenia GPUA
Bieliny	2015
Bodzentyn	2016
Chęciny	2016
Chmielnik	aktualizacja 2020
Daleszyce	aktualizacja 2020
Górno	2007
Łagów	2014
Łopuszno	2013
Masłów	2013
Miedziana Góra	2014
Mniów	2015
Morawica	2016
Nowa Słupia	2016
Nowiny	2017
Piekoszów	2018
Pierzchnica	aktualizacja 2020
Raków	2013
Strawczyn	2007 planowana aktualizacja
Zagnańsk	2007

Należy także zaznaczyć, że Powiat Kielecki współpracuje z Gminami i Marszałkiem Województwa Świętokrzyskiego, przy opracowywaniu planów gospodarowania odpadami, dokumentów planistycznych i sprawozdawczych, odnoszących się m.in. do problematyki związanej z azbestem.

Wprawdzie odbiór odpadów komunalnych od mieszkańców gmin nie jest zadaniem objętym monitoringiem przez Powiat Kielecki, to jednak nie sposób pominąć całkowicie to zagadnienie.

Odbiór ww. odpadów odbywa się w oparciu o przepisy ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, na podstawie której Rady Gmin i Miast uchwalają akty prawa miejscowego regulujące zasady utrzymania czystości i porządku jak również szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych. Podmiotem odbierającym (a tym samym wykonawcą usługi), jest wyłonione w trybie zamówienia publicznego przedsiębiorstwo, które realizuje zamówienie na rzecz Gminy stosując zasady określone w Regulaminie Utrzymania Czystości i Porządku. W Regulaminie określa się m.in. rodzaje i maksymalne ilości odbieranych odpadów, rodzaje pojemników na nieruchomościach oraz częstotliwości odbieranych frakcji. W oparciu o ww. zapisy

sporządzany jest harmonogram odbioru odpadów komunalnych precyzujący terminy odbioru poszczególnych odpadów z nieruchomości.

Z terenu gminy Łągów odpady wywożone są na składowisko w Janikowie, a z gminy Raków do Rzędowa, natomiast pozostałe 17 Gmin z terenu powiatu, deponuje odpady na składowisku w Promniku, przy czym Gmina Chmielnik i Nowiny wywożą odpady komunalne również na składowisko w Przededworzu.

Integralną częścią systemu zbierania odpadów są Gminne Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Z informacji nadesłanej przez Gminy wynika, że GPSZOK nie funkcjonuje tylko w Gminie Mniów i Zagnańsk, a w Gminie Bodzentyn działa jako mobilny.

Ad. 13. WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wyjściowa rok bazowy 2015	Wartość uzyskana w roku 2019-2020
<i>Ochrona przyrody i krajobrazu</i>				
1.	<i>Powierzchnia prawnie chroniona ogółem (bez obszarów Natura 2000)</i>	ha	209 558	207 919,23
2.	<i>Obszary NATURA 2000</i>	szt.	19	20
3.	<i>Park Narodowy</i>	szt.	1	1
4.	<i>Parki Krajobrazowe</i>	szt.	7	7
5.	<i>Rezerваты</i>	szt.	29	29
6.	<i>Obszary chronionego krajobrazu</i>	szt.	14	15
7.	<i>Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe</i>	szt.	5	6
8.	<i>Użytki ekologiczne</i>	szt.	16	19
9.	<i>Pomniki przyrody</i>	szt.	109	127
<i>Lasy</i>				
10.	<i>Lesistość powiatu</i>	%	34,4	34,5
<i>Gospodarowanie wodami</i>				
11.	<i>Jakość wód podziemnych</i>	Wg obowiązującej klasyfikacji	<i>dobry stan</i>	<i>wody dobrej jakości</i>
12.	<i>Jakość wód powierzchniowych</i>	Wg obowiązującej klasyfikacji	<i>zły stan</i>	<i>Stan ekologiczny – umiarkowany Stan chemiczny – poniżej dobrego</i>
<i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>				
13.	<i>Zwodociągowanie powiatu</i>	%	84	<i>brak danych liczba osób korzystających z sieci wodociągowej – 202 780</i>
14.	<i>Skanalizowanie powiatu i poszczególnych gmin</i>	%	37	<i>brak danych liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej – 111 625</i>
15.	<i>Długość kanalizacji sanitarnej</i>	km	1 375	1 643,00
16.	<i>Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków</i>	szt.	31	32 <i>Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności – 53,3 %</i>

PODSUMOWANIE

Głównym założeniem „Programu ochrony środowiska dla Powiatu Kieleckiego na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2025”, była poprawa stanu środowiska naturalnego, efektywne zarządzanie środowiskiem, zapewnienie skutecznych mechanizmów chroniących środowisko przed degradacją oraz stworzenie warunków do wdrażania wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa. Raport z realizacji Programu przedstawia stopień wykonania poszczególnych celów w nim określonych w latach 2019 – 2020.

Na przestrzeni ostatnich 2 lat, nie odnotowano poprawy we wdrażaniu takich celów jak: przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno - konserwacyjne zieleni przydrożnej oraz sukcesywna modernizacja i budowa systemów kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi.

Analizując jednak całość zagadnienia należy stwierdzić, że dzięki licznym inwestycjom i nakładom finansowym, założenia określone w „Programie ochrony środowiska dla Powiatu Kieleckiego na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2025”, zostały przez Powiat Kielecki zrealizowane prawidłowo, o czym świadczy poprawa stanu środowiska na terenie powiatu kieleckiego. Nie stwierdzono rozbieżności pomiędzy przyjętymi w Programie celami i prowadzonymi przez poszczególne jednostki działaniami, podejmowanymi w miarę posiadanych możliwości finansowych. Istotna ich część, ze względu na specyfikę, wymaga systematyczności i bieżących prac np.: utrzymanie i zarządzanie drogami, likwidacja odpadów porzuconych w miejscach nie przeznaczonych na ten cel czy magazynowanych niezgodnie z warunkami zezwoleń, pielęgnacja zieleni jak również edukacja ekologiczna mieszkańców. Ponadto część inwestycji i zadań, z uwagi na ciągłość, długotrwałość realizacji lub pozyskiwanie środków zewnętrznych, jest realizowana etapowo. Nie bez znaczenia jest również fakt, że racjonalne gospodarowanie środowiskiem i jego zasobami, wymaga dużych nakładów finansowych.

Bardzo ważnym czynnikiem poprawy stanu środowiska jest dalsza współpraca samorządów i innych jednostek w tym zakresie. W związku z przekroczeniami normatywnych stężeń zanieczyszczeń w powietrzu utrzymującymi się od kilku lat, szczególny nacisk należy położyć na wszelkie działania naprawcze. Wśród najważniejszych działań powinna znaleźć się termomodernizacja budynków, modernizacja systemów ogrzewania, rozwój energii odnawialnej, modernizacja ciągów komunikacyjnych oraz edukacja ekologiczna.

W raporcie wykorzystano:

1. dokumenty i opracowania:

- „Program ochrony środowiska dla Powiatu Kieleckiego na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2025”,

- „*Stan środowiska w województwie świętokrzyskim – Raport 2020*” opracowany przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach,
  - „*Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim*” – raport wojewódzki za rok 2019, w woj. świętokrzyskim, opracowany przez GIOŚ Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach,
  - „*Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim*” – raport wojewódzki za rok 2020, opracowany przez GIOŚ Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach,
  - „*Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku za lata 2017–2019 w województwie świętokrzyskim – w oparciu o wyniki pomiarów wykonanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska*”, opracowana przez GIOŚ Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach w czerwcu 2020 r.,
2. dane ze strony internetowej: Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii, Generalnej i Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Urzędu Statystycznego w Kielcach, Głównego Urzędu Statystycznego, Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowy Instytut Badawczy, Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego,
  3. informacje przekazane przez Gminy z terenu powiatu kieleckiego,
  4. dane przekazane przez Jednostki i Wydziały Starostwa.

Opracowała
Dorota Skalska
Kierownik Referatu Środowiska

CZŁONEK ZARZĄDU
Mariusz Ściana

Dyrektor
Wydziału Rolnictwa, Leśnictwa
i Środowiska
Zenon Pedrycz